

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vesszők pártjában.
MAGYAR-ERŐK: 34.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő

Stauber József.

Szombat, március 25.

Görzöt és Roveretot bombázták az olaszok.

Budapest, március 24. (Hivatalos.)

A főhadiszállásról jelentik:

Orosz és délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér:

Az ellenség Görz és Rovereto városokat bombázta. Egyéb esemény nem történt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megkezdődtek a harcok a Vardarnál.

Berlin, március 24. (Hivatalos.)

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A Champagneban a somme-epysoudini uton, az Argonnokban, a Maas területen és a Moselig a tűzérési harcok hevessége részben jelentékenyen fokozódott. Haucourt-tól keletre a tegnapielőtti sikert kihasználva, még néhány árkot megszálltunk, miközben a foglyok száma 32 tízezer és 879 főnyi légénységre emelkedett.

Keleti hadszíntér:

Mig nappal az oroszok csakis előretörésre szánták rá magukat, a Jakobstadti hídfőnél (Buchholtól keletre) az éj folyamán ismételt támadásokat intéztek ellenünk. A mitau-jakobstadti vasutól északra raitautést kíséreltek meg ellenünk. Dünaburgtól délnyugatra és Widsytól északra levő arcvonalunk ellen intézett szaksadatlan heves rohamokban merítik ki erejüket. Tűzünkben összes támadásaik, legkésőbb akadályaink előtt, súlyos ember-veszteségeik mellett összeomlottak. Tovább délre újabb támadás nem történt.

Balkán hadszíntér:

Gewgheli vidékén, a Vardar mindkét oldalán a legutóbbi napokban több ízben tűzérési harc keletkezett, melynek különösebb jelentősége nem volt. Egy ellenséges repülőrajból, a mely a Diran-tótól nyugatra levő Volocet megátámadta, a harc folyamán egy repülőjárművet lelőttünk. A tóba zuhant. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elsülyesztett angol cirkáló.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenté: Újabb különböző helyekről ide érkezett hírek szerint megerősítést nyert, hogy február huszonkilencedikén az Északi tenger északi részében a Greiff német segéd-cirkáló és három angol cirkáló, valamint egy torpedóromboló között ütközet folyt le. O felsége Greiff hajója az ütközet folyamán egy nagy, körülbelül

tizenötezer tonnás angol cirkálót torpedólövéssel elsülyesztett, végül önmagát levegőbe röpítette. A légénységből százötven ember az angolok haditörségébe került. Neveiket még nem tudjuk. Az angolok, akik az esetet a legszigorubb titokban tartják, a külvilágtól való minden érintkezéstől elzárták őket. Ellenrendszabályokat tettünk folyamatba. A tengerészeti vezérkar főnöke.

A béke nemzedéke.

Arad, március 24.

mint 1914. augusztus előtt. Hát még a mi teljesen elveszett!

A jövő, a nemzet fennmaradása és fejlődése szempontjából a friss, zsenge hajtásnak van igazi értéke. A gyermeknek, amely nem tudott a háborúról, vagy ha tudott is róla, nem alkotott igazi fogalmat felőle és a mely a legnagyobb háborút váltó leghosszabb békében töltheti el egész életét. A gyermekéletekre nemcsak azért kell vigyázni, mert sokat kell velük a hézagossá lett társadalomban pótolni, de azért is, mert ezekre a gyerekekre a háborút követő nagy, újjáteremtő munkának elvégzése vár. A háború előtt megjárta a paraszt-közmondás: „A gyerekből és a vizes poharából sohasem lehet elég; a poharak könnyen eltörnek, a gyerekek pedig könnyen meghalnak.” A könnyű gyereknélal többnyire annak a bűnnek következménye, a mely a gyerek életét nem becsülte kellőképp meg, akár a vizes poharét; ha eltörik, marad még.

A nagy vérveszteség után, amely fájdalom, még be sines fejezve, minden kipattanó, bimbózó, serdülő életre kétszeresen, százszorosán kell vigyázni, nemcsak a szülőknek, de a hatóságoknak és a társadalomnak. És e különös gond mellett a szülői szeretetet is a kellő formában, okosan és haszonnal kell pótolni a hadi-árváknál, a kik a háboruban kiontott élet folytatását jelentik.

Véletlenül összeakad a gyermekvédelemről készülő aradi fölölvásás és Aradmegye akciója a hadiárvákért. Sok-sok ilyen találkozásra legyen még alkalom. A gyermekhalandóság ellen való harc, a csecsemő-védelem, a gyermek-mentés, az árvák gondozása most már nem lehet orvosok, vagy filantropok elszigetelt propagandája, vagy a régi keretekben folytatott társa-

Minden megdrágult, csak az emberélet lett olcsó, — lakad ki százszor és ezerszer az emberekből a keserűség. Látszatra, mintha igaz lenne. A zsir-készleteket, az élelmiszereket visszatartják, az embereket azonban egyre újabb és újabb csoportokban veszik elő és költik el a háborúra. Az emberkimelés a fronton most már összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint a minő volt a háború első, nehéz hónapjaiban. De így is az emberi élet pusztulásával jár, a melyért igazi kárpótlást nemcsak az nem kap, akitől elvették, de azok se, akiknek az elveszett emberélet hosszú évekre kinyúló kárt jelent. A húst, a lisztet egyre nehezebb beszerezni: az embereket csak be kell hívni, — ez a befejező strótája az emberélet olcsó voltáról szóló háborus elégiának.

Pedig az emberélet drága, igen drága. Nemcsak a magunké, — sőt ma nem ez a legdrágább. A mai nemzedék érték tekintetében nem jelent sokat. Értéke ugyanis annak van, — aki föld, ház, nyersanyag, vagy más az a valami — ami a jövőre szóló fejlődést tudja biztosítani; ami még nem kihasznált, megviselt, fáradt és átszárt dolog, hanem a produktivitását a jövőben fogja kiadni. A mai térfüi nemzedék kétféle. A harcra termettek, az erősek egy részét a háború megviseli, részben rokkantá, de mindenesetre fáradttá teszi, a harcra alkalmatlanok, a gyengék és nyomorékok másodrendű emberanyagot jelentenek a polgári munkában. Vannak kivételek, azok, akik épen és edzetten jönnek vissza, — csak minél többen lennének! — és a kik nem a testi gyöngeségük révén maradtak itthon. Egészben véve a háború után a dolgozó generáció sokkal kevésbé lesz termő, alkotóképes,

dalmi akció. Ennél komolyabb feladata nincs a háboru után következő időknek. Nem az a fontos, hogy a háboru után ki, hogy költse el, a mit a háboru alatt szerzett, vagy hogyan kerüljön ki a nyomorúságból, melybe a háboru taszította; még az se, hogy milyen konjunkturák fognak nyitni erre, vagy arra. Hanem igenis az, hogy helyünkbe elég nagy és elég erős generáció lépjen, amely ki tudja meríteni és értékké tudja formálni a békének igazi kincsét, a melyeket mi örökségül hagyunk rájuk. Akár a fősvény a pénzes-zacs-kóit, ő csak szenvedett érte, élvezte az unokáinak lesz belőle.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az utolsó ebéd. Az aradi szegénytanulók egyesülete ingyenkonyhájában ma tartották meg az utolsó ebédet. A hagyományos szokásokhoz híven a Kazinczy-utcai iskolában finnepi keretek között zárták be az egyesület ingyenkonyháját. Előkelő hölgyközönség gyűlt egybe s maguk a hölgyek szolgálták ki a szegény gyermekeket, akik egész télen át élvezték a szegénytanulók egyesületének humanizmusát. A mai utolsó ebédén Kovács Vince kulturtanácsnok, az egyesület tőttikára magarópi beszédben emlékezett meg arról a nehéz feladatról, amely a mai háborus időkben a társadalomra nehezedik. Ennek a feladatnak derekasan helyt állott a szegénytanulók egyesülete, amely a háboru alatt a maga erejéből fedezte a szegénygyermek étkeztetését és felruházását. Kovács Vince még szavakban szólott még Hauser ezredesné elnöknőről, aki előrehaladott kora dacára is lelkes odaadással vért az egyesület nagy munkáját. Ezután kiosztották az utolsó ebédet, amely kitűnő paprikásból állott.

(*) Előadás a nőnek. Vasárnap érkezik Aradra a keresztény szociális missziótársulat három kiváló tagja névszerint Schlachta Margit, Rónai Petra és Rónai Paula, kik ugyanaz-

nap vasárnap március 26-án délután 5 órakor a kultúrpalota nagytermében előadást tartanak a nőknek. Különösen a háboruval kapcsolatos társadalmi kötelességekről fog szólni ez a magas színvonalú előadás. Arad város hölgytársasága mindig magától szívesen viseltetett minden kulturális törekvés iránt és most is kíváncsian várja, ha ezt a rendkívül érdekes és magas szellemi műve előadást tömegesen látogatják. Belfépődíj nincs, csak a felmerülő költségek fedezésére fogad el a rendezőség némi csekély önkéntes adományt.

Gyermek- és anya- védelem Aradon.

(Megalakul a leghumanusabb egyesület. — Értekezlet a városházán.)

Az Aradi Köztársasági Tanácsoktól.

Arad, március 24.

Az az előadás, amelyet holnap, szombaton délután tart Aradon Madzsa József dr. az anya- és gyermekvédelem felé irányítja Arad Helyettes Tanácsának figyelmét le. A gyermekhalandóság és az anyák pusztulása nemcsak Aradon, hanem az egész országban rendkívül mélyeket ölt a háboru alatt. Nemrég országos statisztika jelent meg a gyermekhalandóságról és az a számoszlop megmutatta, hogy a jövő generáció sorai között milyen aránya volt a halálnak.

A mi szociálisan Aradot illeti, nálunk is feltűnő módon érezhető a háboru hatása a születéseknel és halálozásoknál. Az 1914. évben 1821 gyermek született és 302 halt meg; az 1915. évben már csak 1018-an születtek és 299 halt meg volt. Ez az ijesztő szám gondolkodóba ejtette azokat, akiknek hivatása a gyermekek és az anyák fölött való gondoskodás. Abból az alkalomból, hogy az országos hírű Madzsa dr. rávilágít a jövő nemzedék pusztulására, szükségesnek tartják Arad intéző férfiai, hogy határozott módon vegyék védelmükbe a gyermekeket és az anyákat. Arról értesülünk, hogy Pozsgay István dr. a gyermekkórház igazgatójának kezdeményezésére szom-

baton délelőtt értekezlet lesz Varjassy Lajos polgármesternél. Az értekezlet elhatározza, hogy Aradon megalakítják a gyermek és anyavédő egyesületet, amely központilag szervezné a kisedek és az anyák ellátását.

A legszebb gondolatok közé sorolható az, amely a harctéren levő apák itthon maradt családtagjain akar segíteni. És minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy erre sürgető szükség is van. E sorok írója a napokban számos olyan családnál fordult meg, a melynek feje hadbavonult és az itthon maradt anyák ugynevezett hadimunkát dolgoznak. Hogy milyen állapotban van számos család, annak leírásához Gorkij Maxim tollára volna szükség. A Nagy Sándor-utca második számú ház egyik kis lakásában hat gyermekkel betegesen feküdt egy szerencsétlen asszony. A konyhánál tovább lehetlenség hatolni. A szénfűt és a fűt valami kifejezhetetlen vegyületek terjengett a szobában. A kis helyiségben talán nem is volt levegő és a magunkfajta ember szinte képtelen megérteni, hogy lehet ilyen helyiségben élni? A szénbányákban lehet ilyen füstös, kormos vegyület, amely fallasztja az embert és könyvet mar elő a szeméből. A kis lakásban a gyerekek egész rajja hancsorosított és talán el is felejtették, hogy üres a gyermekük.

A Kossuth-utca 32. szám alatt két gyermekkel lakik egy sovány asszonyka. Már hetek óta beteg.

— Két gyermekem akart születni, — mondja és felkénykölni próbál az ágyban, de sovány karja nem bírja barna fejét.

— Mára fel akartam kelni főzni, de le kellett feküdnöm. Nem bírom. És 42 korona segélyt kapok, amiből 14 korona lakbért fizetek. Hová tegyem a butoromat, ha már megvan; nem tehetem ki az utcára. Dolgoztam, amíg tudtam, de most nem bírom, vért hányok a gépeléstől.

A Csiky Gergely-utcában is találkoztunk ilyen szánalmas képével a betegségnak és a lelki szenvedésnek. Orvos urak, társadalmi tudósok, siessenek azzal az egyesülettel!

Tavaszi levél a táborba.

Én kedvesem, az almafák tövében
Az ibolya már nyitja kék szemét.
És bomlóbimbós bokrok rejtekében
Fűszagú szellő dudol halk zenét.
Lelkem az ősi szent csodákba néz:
Ahogy a vénheát föld ujjászület...
...Én mind csak sírok s szívem oly nehéz,
Hogy új tavasz lett — újra nélkülöd!

Emlékszel, akkor — ifjú lomboselyem
Közt szórta ránk az égből napnyílát:
Először csuklott válladra fejem
S te halkal szóltál: „Be szép a világ!”
Tele szívünket tiszta égi mámor
Elringató varázsszal fonta át,
És halkan verte, két kis bűvös hámor,
A boldogságnak forró ritmusát.

Szép volt... és rég volt... messze, messze szállt...
Két év — két hosszú örök éjseaka!
Elérhetetlen álmokképre vált
Napfény, tavasz és ibolyák szaga...
Azóta megtanultam sírni érted
És imádkozni széd forró imát —
Szerungó szívvel lesni visszatérte
Komor napok ezer kétségim át.

Ó, meddig, meddig jársz még messze tőlem?
Szívem beteg és életem oly üres!
Visszajáró kísértet lett belőlem,
Ki múlt időkből egy napot keres...
Ostor a keltem és tövis az ágyam —
Köd a napom és láng az éjjelem...
Ó, megsejted-e tikkadt, szomjú vágyam?
Gondolsz-e rám és szenvedsz-e velem?

Én veled bolygok messziségen át is:
A lelkem távol idegenbe jár —
A vágyam szárnya égen-földön átvisz...
Ó, de jó volna hasajónai már!
Úgye, majd egyszer — himni akarok!
Hogy nemsoká' e gyilkos tiszta légy —
Körémfonódik drága két karod
És tiéd leszek, újra a tiéd!

Én kedvesem, a nap aranyszídjára
A fűzek alján aranyport szítál,
Mennyasszonyfátyalas kertünk szívefűje...
Az álmok sáhajtása messze száll:
Óvjaz meg Ó erős kezével, édes,
Ki szent tűzében egybeégetett!
Ha csókol rád hull, boldog ébredés lesz —
Nem élek addig — várlak tégedet...

GRALLERTNE MARTINI HILDA.

A német birodalmi gyűlés viharos megnyitása.

— Haase szocialista képviselő a népek megegyezését követeli. — Helfferich államtitkár felszólalása. — Botrányos jelenetek. —

Távirati közlés.

Berlin, március 24.

Az az általános érdeklődés, amely a háború alatt a birodalmi kancellár minden beszéfe iránt meg szokott nyilvánulni, most még az eddigieknél is nagyobb. Ezzel azért várják olyan feszülten Bethmann-Hollwegnek a parlamentben való nyilatkozatát, mert nemcsak az általános politikai és katonai helyzetről fog szólni, hanem a fegyverszüneti tárgyalásokról is, amelyekre nézve a birodalmi gyűlés nagy pártjai, a konzervatívok, a nemzeti liberálisok és a centrombalik, tudvalevően külön javaslatot tettek. Valószínű ugyan, hogy a kancellár nem fog kiterjedni a bűvárbűvölés részleteire, mert hiszen ez talán az ellenséget még jobban érdekelné, mint a németeket, hanem azért mégis leszűrt várakozással tekintenek az elkövetkezendő kijelentések elé.

Annyit már most is meg lehet állapítani a sajtó egy részének hangjából, hogy a birodalmi gyűlésen élénk vita kerül a sor ebben a fontos kérdésben. A birodalmi kormány hivatalos sajtóorgánumai, valamint a bajor és württembergi kormánylapok már is igen éles kritikával illetik a konzervatív és nemzeti liberális javaslatokat, úgy, hogy ezek a pártok erősen érzik magukat. Az említett lapok azt vetik a javaslattevő pártok szemére, hogy erősen belenyúltak a flottaparancsnokság hatalmi körébe, amidőn irányt akarnak szabni az U-razsádharcnak. A pártok viszont ezzel érvelnek, hogy nemcsak joguk, hanem kötelességük is a kérdésbe beavatkozni és nem vinnék a dolgot a nyílt parlamenti gyűlés elé, hogyha megengedték volna nekik, hogy a zárt bizottságokban tárgyaljanak róla.

Az első ülés, amelyen ma még nem kerültek az említett ügyek tárgyalásra, viharos lefolyása volt.

A költségvetéshez hozzászóló Haase szocialista képviselőt a birodalmi gyűlés felháborodásának elementáris erejű megnyilatkozása hallgattatta el.

A költségvetés vitájának megnyitása után Haase képviselő a szocialistáknak álláspontját fejti. A háborúban csak még jobban kidomborodik az *átlatlan osztályuralom jellege*. A német birodalom külpolitikájával nem ért egyet és csak éles bírálatot mondhat arról, amit a külpolitika irányítói tesznek.

A szocialista képviselő beszédét heves közbeszólások szakítják meg, azonban a zaj lecsillapultával Haase nyugodtan így folytatja beszédét:

— A háborúban résztvevő országok mindegyike békére vágyik. Ezt annál inkább meg kellene érteni, mert bármilyen legyen is harcok vége: nem lesz győző, sem legyőzött fél. **Az eredmény csupán az lesz és marad is, hogy Európa egyre jobban halad az elszegényedés felé.**

Az elnök félbeszakítja a beszédet és javasolja, hogy a birodalmi gyűlés vonja meg a szót Haasétól. A többség elfogadja az elnök javaslatát, mire Haase leül.

Helfferich államtitkár reflektált ezután Haase felszólalására.

— Szégyelem — mondotta — **hogy a német nép egyik képviselője olyanokat hangoztat a birodalmi gyűlésen, ami az ellenségnek válhatik hasznára.** A német nép igen is bizik a háború kedvező kimenetelében és ennek legjobb bizonyítékát szolgáltatja az utolsó hadikölcsön sikere. Bejelentheti, hogy a negyedik német hadikölcsön eredménye tízmilliárdnegyszázmillió márka.

Seidemann szociáldemokrata-párti képviselő pártja nevében a leghatározottabban kijelenti, hogy a szociáldemokraták nem azonosítják magukat Haase képviselővel, aki egyéni nézeteit mondta el, de nem a pártét.

Az elnök berekeszti a vitát, azonban Haase ismét felszólal a zárzó joggal élve és a következőket mondja:

Helfferich államtitkár semmiképpen sem jogosult arra, hogy az én hazafiságomról ítéletet mondjon, csupán azért, mert nézetem nem egyezik meg. Igencs kifelém, hogy jó német hazafinak tartom magamat és azt vallom, hogy most, a husz hónapja tartó véres és pusztító háború után az az igazi hazafi, aki a harcra népek megegyezésének érdekében emeli szót.

Tomboló vihar követte Haase szavait.

— **Aruló! Hitvány gazember! Szégyelje magát! Német ember nem beszélhet így! Ez hazasárulás! Törvény elé kellene állítani az ilyen elvetemült hazasárulót —** kiáltoznak a birodalmi gyűlés tagjai Haase felé, aki sápadt arccal, összeszorított ajakkal állt helyén és hallgatta a feléje repkedő sértéseket.

Az elnök hosszú idő múltán tudta csak valamennyire lecsillapítani az izgalmat és annyira helyreállítani a rendet, hogy a szavazás megtörténhetett. A szavazásnál a birodalmi gyűlés óriási többsége elfogadta a költségvetést.

TORVENYKEZÉS.

§ A rablógyilkos asszony előzetes letartóztatásban. Hruzanovics Istvánt, a rablógyilkos asszonyt, mint mai lapunkban megírtuk, tegnap szétlították az aradi királyi ügyészséghez. Ma Hruzanovicsot kihallgatta Székessy Jenő vizsgálóbíró. Az asszony a vizsgálóbíró előtt megismételte a rendőrségen tett vallomást. A kihallgatás után Tompa Gyula dr. királyi ügyész az előzetes letartóztatásra vonatkozólag indítványt tett, mire a vizsgálóbíró nyomban ki is hirdette a gyilkos asszonytól az előzetes letartóztatást elrendelő végzet.

§ Ügyvédi irodai gondnok ki rendelés. Az aradi ügyvédi kamara a hadbavonult Kuttin Auréd dr. aradi ügyvéd irodája részére a hadbavonulás tartamára gondnokul Juhász Géza dr. aradi ügyvédet rendelte ki.

Uzsora miatt elítélt bérlő.

(Blaskovich Elemér milliós adósságai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, március 24.

A budapesti kir. törvényszéknek Csáder táblsbíró elnöklésével ítélkező tanácsa több napon át tárgyalta azt a bűnpert, amelyet Blaskovich Elemér földbirtokos indított uszora miatt Bácskai Izidor földbérlő és Erdélyi Miklós, a Pestmegyei Népbank volt igazgatója ellen.

Bácskai félévre kibérelte Blaskovich kétezer holdas birtokát s az eszközöndő befektetésekért, valamint a birtok ügyeinek elintézéséért havi 1000 koronán kívül 20%-ot kötött ki magának a bruttó jövedelemből. Megvette a fundus instruktust azzal, hogy eladja s abból 30%-ot ad Blaskovichnak. Később azonban ismét eladta a fundus instruktust Blaskovichnak hetvenezer koronával drágábban és amikor leszárolták, még háromszázhetvenezer koronát követelt Blaskovichtól, holott a feljelentés szerint a szerződések, amelyekre Bácskai követelését alapította, csupán arra szolgáltak, hogy Blaskovich ellen a birtokra ne vehessenek végrehajtást a hitelezők.

Bácskai és Erdélyi tagadták, mintha bűncselekményt követtek volna el és azzal védekeztek, hogy a félévi bérlés csak kezdete volt egy tízenkilenc esztendőes bérlésnek, amelynek során Bácskai Blaskovich négy milliós adósságának annuitását viselte volna és fizetett volna 48.000 korona évi bért és a jövedelem egyharmadát. A birtokot különben Blaskovich el akarta adni, mert édesanyjával nem tudott megférni. Édesanyja azonban ellenste az eladást és így inkább a tízenkilenc éves bérlést választotta.

A tanak kihallgatása három napon keresztül folyt. Tegnap azután egy váratlan bejelentés történt. A tárgyalás megnyitása előtt ugyanis felállott Bácskai és engedélyt kért arra, hogy egy nyilatkozatot tehessen és a következőket mondotta:

— **En, tekintetes kir. törvényszék, mint gazdasz, egész életemben a földet tartam és soha semmiféle üzlettel nem foglalkoztam. Pár nap múlva mint népfelkelő hadnagyunk be kell vonulnom, Blaskovich ur közt és köztem lehetnek félreértések, de uszoraüszirtől szó sem lehetett és ha mégis ilyen helyzetbe jutottam, erre azzal felelek, hogy az egész követelésemről lemondok.**

A nyilatkozatnak frappáns volt a hatása, mert nem csak egy összegről, közel 300.000 koronáról van szó és ebből az összegből annak idején Blaskovich Elemér 193.000 koronát bírni letétbe is helyezte.

Dr. Nagy Béla kir. ügyész az uszora vádját Bácskai ellen és mint bűnszándékkal szemben Erdélyi ellen is fentartotta.

Az ítéletet ma reggel 9 órakor hirdette ki a bíróság nagy közönség jelenlétében.

A törvényszék Bácskai Izidort bűnszándékkal elítélte és ezért 1000 korona fő- és 500 korona mellékbüntetésre ítélte. Másodrendű vádlottat, Erdélyit az ellene emelt vád és következményei alól felmentette. A kir. törvényszék a megokolásban kimondja, hogy uszora vétségét kellett megállapítani azért, mert a szolgálat és szolgáltatás között aránytalanság van. Azonkívül a kir. törvényszék az 1909. évi április 6-án kötött 20 százalékos részegedésre és a fundus instruktusra vonatkozó szerződéseket hatálytalanította és a bűnpert folyamán a birtokra bekebelezett összegeknek törlesztését rendelte el.

Az entente békéről tanácskozik Párisban.

(A központi hatalmak békeajánlatát várják.)

— Távirati tudósítás. —

Erkezett éjjel 2 óraker.

A milánói „Secolo” egy hirt közöl, amelynek értelmében már csak azért is össze kell ülni a négyesszövetség képviselőinek tanácskozás végéig, mert mindenki látja, hogy közeledik a háború vége. Ezt a hirt Luigi Campolnghi, a lap párisi tudósítója küldte. Campolnghi, aki bententes a francia kormánykörökben, kifejté, hogy a háború közeli befejezését mindenki érezheti azokból az eseményekből, amelyeket most lát megérni a világ.

Hága. A Daily Telegraph jelenti Párisból: Az entente kereskedelmi konferenciája sokkal fontosabb, mint azt hivatalosan jelzik. A kormányhoz közeli alto egy politikus kijelentette, hogy nemcsak a háború utáni közgazdasági

heijzetéről, hanem annál sokkal fontosabb kérdésekről is lesz szó, amennyiben a központiak megfelelő békeajánlatokat tennének a szövetségeseknek.

Rotterdam. A párisi értesítés megbízható értesülések szerint azzal a kérdéssel is foglalkozni, hogy minő magartást tanúsítsanak az entente hatalmak a központi hatalmak által esetleg előterjesztendő elfogadható békefeltételekkel szemben.

Zürich. A Stampa állítólag hiteles forrásból arról értesül, hogy az olasz kormány jelenleg nem kíván hadat üzeni Németországnak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: délután: „Ónagysága ruhája”. Esti: „Cigányprimás”.

Vasárnap: Délután: „Császárné”. Este: Enzei (Kálmán) Sárka felléptével „A Sárga lilom”.

Hétfő: Ritta Sacchetto világhírű táncművész nő fellépte Pathy Ilona zongora művész nő közreműködésével „Tánc estély” „Virágakadás”.

Kedd: Ritta Sacchetto táncestélye Pathy Ilona közreműködésével (teljesen új műsor) „Virágakadás”.

Szerda: „Mágnás Miska” előkészületei miatt sajnát.

Csütörtök: „Mágnás Miska” operett új-donság.

Az aradi Kölcsey Egyesület évkönyve.

Kedves vendég jelent meg az aradi könyvtárban. Arad legnépszerűbb s egyetlen köznevelődési egyesületének tartalmas, gondosan összeállított évkönyve. Akik szeretik ezt a várost s részt kérnek annak fejlődő eleven életéből, szeretettel fogják forgatni e könyv lapjait, melyeknek minden sora Arad kulturális emelkedéséről beszél. Im, már ott tartunk, hogy nemes munkánkról irodalmi formában számolhatunk be. Van mivel dicsekednünk. Egy tíz íves kötet minden lapjára telik bőbeszédű áradással száz és száz bizonyító szó, hogy a Kölcsey Egyesület igaz módon töltötte be hivatását s a legelső között áll a vidéki kulturagyeseületek listáján.

„A Kölcsey Egyesület évkönyvének készítése Varjassy Arpad kedves gondolata volt”. Egy buzgó és nem s lélek emléke hát e könyv. Ékes tanulózsárga egy tevékeny, munkás térítő életéről. A Kölcsey Egyesület mai lelkes élete az ő nagy buzgalomának következménye; ebben a kérdésben nem ismert fáradságot, járt, küzdött, kapacitált, kért, fenyegetett, ha a Kölcsey Egyesületről volt szó s felragyogott a szeme, lelkesedés ült ki az arcára, ha tervének boldog sikeréről beszélt. Így lett az Egyesület munkásságának emlékéből a Varjassy Arpad emlékműve, mondja az évkönyv szerkesztője. S a mű méltó az elköltözötthöz. Tartalmas, lelkes, szépségekben bővelkedő, ideálokért rajongó, amilyen ő volt. Az ő szárnyaló lelkének bizonyosságai pedig ott

vannak 1914 és 1915-iki előző megnyitásban s ezeket e könyv lapjai késő időkig megőrzik. De értékes és változatos e könyv tartalma elejétől végig.

„Régi és új élet” címmel Márki Sándor dr. kolozsvári egyetemi professzor hasonlítja össze a régi Arad kulturális életét a mai Aradéval. E cikk igazságai mindenha büszkeségei lesznek Aradnak és a Kölcsey Egyesületnek.

A kulturpalota létesítésének története, majd a megnyitás nagyszerű ünnepélyének színes leírása után az egyesület két éves munkásságának írott emlékei következnek. Egy szépen megírt jelentés az eredményes színműpályázatról, s az egyesület délutánjain felolvasott tanulságos és érdekes irodalmi művek. A legjobb nevekkel találkozunk itt, bizonyosságul annak a szellemnek, mely az egyesületet áthatotta, s amely mindentör a legérősebbel kívánt kedveskedni Arad város közönségének. Az évkönyv terjedelme nem engedte meg, hogy minden előadást leközöljenek. Husvay Lajos, Zemplén Győző, Elek Oszkár, Wagner József, Gaál Jenő, Pekár Dező, Faragó Rezső előadásai részben terjedelmük, részben tárgyuk szakszerűsége miatt maradtak le az évkönyv lapjairól. A leközölt előadásokból azt látjuk, hogy a szerkesztő inkább a népszerű és aktuális művek közlését akarta. Vészi Margit: Hareban álló emberek; Cholnoky Jenő dr.: Oroszország; Kara Győző: A nagyhatalmak összeütközése. Osupa aktuális téma, s kedves olvasmány. Felvinczi Takács Zoltán művészeti tanulmánya pedig a modern magyar festőművészet éles meglátású kritikája. A Kölcsey Egyesület tisztikarának, választmányának, tiszteletbeli, alapító és rendes tagjainak névsora zárja be a gazdag, formás kötetet.

A szerkesztés nagy munkáját Rudnyánszky Endre, az egyesület titkára végezte precíz gondtal és nagy szeretettel. Az ő lelkes munkásságáról külön is szeretnék megemlékezni, s ha még sem tesszem, az csak azért történik, mert szerkesztői tolla ugyis kihúsná az igazán kiérdemelt igazságos jelzőket. Az évkönyv izlése kiállítás, tiszta nyomása az „Aradi nyomda részvénytársaság” könyvnyomdáját dícséri.

* Színház hírei. Vasárnap-előadások. Vasárnap délután 3 1/2 óraker egyik legemebb operett „A császárné” kerül színpadra, a címszerepben Horváth Mivel. Este 7 1/2 óraker Enzei (Kálmán) Sárka felléptével, megalomán a térszínház „A sárga lilom” kitűnő előadást. A nagytervezet az alkalommal Kertész Dező előadta, a többi szereplők maradtak a régiak. Előkésszületen. A tervezet színdarabjának készítői között két legemebb szereplő. A „Mágnás Miska” kitűnő operett előadására. A Molsár-Farancz párosban sikert aratott Mirakulumra. A fehér felhők” mind a két előadásához jelmezek és díszletek is készülnek. Szombaton d. u. 3 1/2 óraker „Ónagysága ruhája” kitűnő előadás. A műsor: este 7 1/2 óraker „A cigányprimás” kitűnő operett kerül színpadra. A műsorokban Z. Váradi Marzi és Horváth Mivel. Rita Sacchetto fellépte. Szerkesztő: vendégjáték lesz legközelebb. Rita Sacchetto világhírű táncművész és filmdiva „Virágakadás” 27-én kezdődik. A tervezet terjedő vendégjáték. E felőle olasz, felőle színpad művésze egy Müncheni festő képe. Kinek két képe harcol a német hadseregben. Rita Sacchetto sok oldala művésze. Minden tényleg korszerűtől a maga készíti, mint a festő művésze is. A színdarabokat alaposan ismeri és megelégedés a festői elemet a színpad művésze is. De a legemebb hatást a korszerűtől jellemzőekkel kelte, s mellette Strauss, Liszt, Chopin zenéire többnyire híres festőknek kopírozásával, korai jelmezekben ad elő. Rita Sacchetto táncait zongorán kíséri Pathy Ilona zongora művész, a ki külön önálló hangverseny számokat is ad elő. — Felhők a „Fehér Felhők” Mirakulum előadásához jelentkezett gyermekkehez. Mindazon gyermekek, kik a „Fehér Felhők” előadásához jelentkeztek, kéretnak, hogy hétfőn f. hó 27-én déli 12 óraker a színháznál megjelenésüket megvárják, hogy az ének tanulást megkezdhessék.

* Meghívó: Martsa lányom lakodalmára. Tisztelt népség, apraja és nagyja, fiatalja és öregje, értesítöm kedveseket, hogy Martsa lányom lakodalmát 1916. évi március hó 25-én szombaton és 26-án vasárnap mindkét nap az Erzsébet-mozgósínházban tartom meg az lepedőn. Bötsős személyöm ez alkalommal különféle rigmusokkal köszönti az népességet. Szép állat az potyka-harcsa, szőbb művészszeny Göre Marisa. Olyan lakodalom lesz ez, mely hét országra szól, amilyent még nem látott kend. mióta az orra kilikédt s mióta a baba megfordotta. Ha ilyen háborús világ nem lenne, egy hétig véget se vetnék az vigasságnak. Győzőn el hát apraja, nagyja, fiatalja, öregje, ha igazándi fényes lakodalmat, mulatságot akar látni. Szívesen fogom személyösen fogadtatítani ő. m. a f. Legközelebb: A becsületének orvosa, a főszerepben Waldemár Paylanderrel. 171

* A bolgár közigazgatás határai Szerbiában pompásan látható a most megjelent új Freitag-féle Balkán-térképen. A 80x100 centiméter nagyságban megjelent új térkép nemcsak az egész Balkán félszigetet, Kisázsia nagy részét, a Görög szigeteket tünteti fel, hanem fontos újítás a térképen, hogy az 1916. esztendő elejéig történt összes változásokat hiven feltünteti, bemutatja pontosan azt a határvonalat, amellyel a meghódított Szerbia igazgatását a háború tartamára Bulgária és monarchia meguk között felosztották. A kitűnő térkép rendkívül olcsó áron 1.30 koronáért szerezhető meg minden könyvkereskedésben.

* Az olasz harctér eseményei tavasszal kétségtelenül a legérdekesebbek lesznek és így az a terület, amelyen a harcok lefolynak, érdekelhet minden embert. Milano—Innsbruck—Laibach—Lussin azok a határpontok, amelyek közötti területet — tehát az olasz harctérét úgy a monarchia, mint Olaszország felőli határlandját pontosan bemutatja az az új térkép, amelyet a Freitag G. és Berndt bécsi kartográfiai intézet adott ki. Az 1:600,000 mértékű térképen pompásan felrajzolható a harctér összes fontos pontjai. A térkép 1.30 koronáért kapható minden könyvkereskedésben.

Mirkó herceget akarják királynak Montenegróban.

— Egy alezredes tapasztalatai. — Nikita elvesztette népét.

Az Aradi Közlöny tudósításából.

Arad, március 24.

B. L. alezredes, aki most tért ismét vissza a harctérre, ahol immár a 16-ik hónapot tölti, igen érdekes dolgokat mondott el. A rendkívül kedves és előzékeny alezredes nap-barnított arca, kie szakállja szinte idegenné teszi előtünk, s csak akkor ismerünk rá, mikor megszólal az ő kedves modorával. Első sorban is végtelenül díszkrét katona az ezredes. Semmit sem mond, a minék a hadviselésre kihatása lenne. Csak apré, de igen jellemző eseteket lehet tőle hallani.

— Montenegróban — beszél — tudvalevőleg rengeteg pénz van. Arany, ezüst, meg nikkell az ugyan kevés, de annál több a vadonat új „perpera” (papírpénz). Pompás kékhasu bankó ez és van is belőle annyi, amennyit csak a montenegrói államnyomda elbírt. Mikor a mi hadseregünk bevonult a hegyes országba, a montenegróiak tudták, hogy Nikita névze nem sokat ér, ezért egyáltalában nem is akarták elfogadni a perperát. Erélyesen kellett kábelépünk, hogy maguk közt csak felveszék a saját gyármánvaikat. Azóta el is fogadják a perperát, de csak egy ötöd értékben. Nekünk csak arannyal, ezüstrrel, vagy nikkellel fizetnek. A pénz elértéktelenedésének tulajdonítható aztán, hogy az árukat hihetetlen magas áráért értékesítették a montenegróiak. Akkor meg a lakosság zudult fel a nagy drágaság miatt. Mi azonnal segítettünk. Felsőbb utasítás alapján a városi tanácsossal és a kerületi előjárókkal egyetértéssel megállapítottam a maximális árjegyzéket, amit nyomban ki is hirdettem. Az árak túllépőivel szemben igen szigorúan járunk el. Első sorban nem szabad nekik többet kereskedelmet folytatni.

A büntetés kiosztása egy derék tábori oszondóparancsnokom kötelessége. A oszondóparancsnok Glibacin polgármestereket oktatótt ki kötelességeikre. Különbönb polgári életben gazdag bácskai földbirtokos.

A montenegrói nép végtelenül lusta és piszkos. A férfiak egyáltalán nem dolgoznak. A nő valószínűleg rabszolgák. A rabszolgaság már az esküvő utáni pereben kezdődik.

Épp elindulásom előtt szemtanúja voltam egy montenegrói esküvőnek. A menyasszony lóháton ült férfimódra, s a násznép gyalog kíséerte a völgyénnel egyetemben. Mikor a templomban az esketési szertartásnak vége volt és visszatelé jött a lakodalmas nép, a lóháton már nem az asszony, hanem a férfi ült és az asszony gyalogolt a ló mellett. Otthon a férfi egyszerűen henye, instálkodik és az asszony keresi a kenyeret. Még csak a favágást is az asszony csinálja. Hanem meg is látszik ezeken a szerepcéttlen asszonyokon. Husz éves korukban már olyan vénnek, hogy 40—50 évesnek képzelné őket az ember.

A tisztasággal is hadilábno vannak. — Ugyannyira, hogy mielőtt mi bevonultunk volna, előzőleg elrendeltük az általános takarítást. Az orvosok kimentek a városokba és községekbe és mindent megvizsgáltak. A gyermekeket és általában az embereket rettenetes szennyeseknek találták. Hallani sem akartak a

mosdásról. Erre kiadtam a rendeletet,

Ne természetesen ez

éppen
ezek volt azok, hogy déntan mar olyan mosdást és fürdést rendezzenek a faluban, hogy zavaros volt a folyó a hónapos és talán éves mosdóviztől

— A montenegrói lakosság élete most már nyugodt és csendes. Az a környék, ahol én állomáscsom Mirkó herceget akarja királynak. Nikita Montenegró részére elvesztett. A lakosság roppant rossz néven veszi tőle, hogy a fegyverletétel után egyszerűen megszökött. Hogy hogy él Nikita az entente kebelében, azt nem tudják, de az ő meggyőződésük szerint nem lehet rossz dolga, mert az államkincstár arany és ezüst készletét nem felejtette el tovább vinni. Perperát nem vitt magával. Azzal még távozása előtt hat hónapra kifizette az állami hivatalnokok, a katonatisztek és a hadifogyók fizetését. Gavallér akart lenni és nem is garaszkodott. Kerek összeget kapott mindenki, nehogy esetleg ezüst, vagy nikkell váltópénzt kelljen kifizetnie. A nép elpártolt Nikitától. Ha ott maradt volna, most is maradhatna, de mert hűtlen lett, a montenegróiak most is gyűlölik. A lakosság meg van győződve róla, hogy Montenegrót nem fogják felosztani végképen. Szerintük a mai Montenegró mindenestre változást fog szenvedni és a tengerparttól el fog esni. Az ország területe inkább bafelé fog terjedni. Az új uralkodó nem Daniló lesz, mint azt sokan hiszik, hanem Mirkó herceg, aki most is Montenegróban tartózkodik.

— Hadiszakmánvunkra vonatkozólag mondhatom, hogy Montenegróban gazdag szakmánvunk volt. Nem igaz az, hogy Montenegró lőszer hiány miatt tette le a fegyvert. Seregeink óriási mennyiségű hadiszert szakmánvultak. Az összeszedett hadiszerek a legváltozatosabbak voltak. Volt ott a kovás puskától kezdve a legmodernebb amerikai ismétlő pisztolyig minden fegyver. Agyuk francia gyártmányok. A puskapor zöme fekete volt.

Az élelmiszerhiány előbb-utóbb letétette volna Nikita nélkül is a fegyvert. A montenegrói hős katona. A golyótól egyáltalán nem félt. A harcot azonban már nagyon unta. Ez az oka a fegyverletételnek is.

Nyomatvány rendelők

szives figyelmébe ajánljuk, hogy szükségletelkről idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, amennyiben később a — papírárak rendkívül emelkedésére való tekintettel — kénytelenek leszünk mai árainka ... emelni.

Fábry Sándor dr. ezüstkodalmá.

(Az Acsev. vezérigazgatójának családi ünnepe.)

Az Aradi Közlöny tudósításából.

Arad, március 24.

Meghitt, intimus családi otthon körében ül gyönyörű ünnepet szombaton Fábry Sándor dr. az Acsev. vezérigazgatója. Március 25-én lesz huszonöt esztendeje annak, hogy az akkor békésvármegyei megyei tisztviselő ol-tárhoz vezetle hitvesét. A gyomai járá főszolgabírójából azóta a főjegyzői, alispáni majd főispáni tisztségek méltó és mindenkor elismerően arra hivatott betöltése után Arad közéletének egyik vezető egyénisége, Magyarország legnagyobb magán-vasut vállalatának vezetője lett. Ez az előkelő pozíció és az az általános szeretet, tisztelet, amellyel Fábry Sándor dr. munkássága, Arad életében közel egy évtized óta kifejtett eokiránvu tevékenysége falálkozott, magával hozta azt, hogy az ezüstkodalom szép ünnepével Fábry Sándor dr. nem maradhatott a családi otthon körében, a családias meleg ünnep tulnőtt a szokott kereteken és kedves alkalommá lett arra, hogy az Acsev. illusztris vezérigazgatóját magánosok, testületek, mindazok, akik ragaszkodással, szeretettel és megbecsüléssel veszik körül, felkeressék őszinte és szívből eredő jókívánságaikkal.

A rokonság, jóbarátok, tisztelők köréből már ma is sokan keresték fel üdvözlötükkel az ezüstkodalmát ülő párt, bár az esküvő huszonötödik évfordulója csak szombaton lesz és szombaton juttatja el népszerű vezérigazgatójához jókívánságait az Arad Csauádi Egyesült Vasutak tisztviselői kara is. De már a mai napon is felkeresték Fábry Sándor dr-t a gratulációjukkal az aradi újságírók.

Elsőnek dőlben az Aradi Közlöny szerkesztősége jelent meg testületileg Fábry vezérigazgatónál. Stauber József, az Aradi Közlöny főszerkesztője adott keresetlen meleg és őszinte szavakban kifejezést azoknak a jó kívánsávoknak, amelyeket az Acsev. palotájában otthon levő Aradi Közlöny szerkesztősége a szép családi ünnepen, valósággal a család tagjának érezve és vallva magát eljuttat Fábry Sándor drhoz. Az üdvözlést meghatottan köszönte meg Fábry dr.

Délután négy órakor az Aradi Újságírók Segítő Egyesülete kereste fel gratulációját az egyesületnek megalakulása óta gondos és tisztelt elnökét. Az aradi újságírók a hadbavonultak kivételével megragadták az alkalmat, hogy Fábry Sándor dr-t — aki feleségével együtt fogadta a küldöttséget — meleg szeretettel ünnepeljék. Faragó Rezső a segítő egyesület alelnöke szép beszédben méltatja azokat a nagy és eléggé meg nem hálálható tetteket, amelyekkel Fábry Sándor dr. magához fűzte az aradi újságírói kart. Megemlékezett Fábry Sándor dr. irolalmi munkásságáról és arra kérte Fábry dr-t, hogy a szép családi ünnep emlékei közé sorozza be az újságírók egyesületének, az aradi újságíróknak ragaszkodását. Fábry Sándornéknak az újságírók nevében ezüstkodalmat hatalmas csokrot nyújtott át a küldöttség.

Fábry Sándor dr. és felesége őszinte elfogadottsággal és meleg, átérzett szeretettel köszönte meg a figyelmét, amellyel az újságíró egyesület tagjai életének ezen a legszebb, feledhetetlen napján felkeresték.

KÜLÖNVÉLEMÉNY.

X

Ez a gondolat meglehetősen groteszk, de nem tudok szabadulni a mélyén rejlő igazságtól. A tótos nevű esztendőrei cipőszőre gondolok, aki gummikabátban démon volt az aradi korzón, nyolc napig engedte meghódítani — ismételtan — magát, végül józsu álomból ébredve megfojtott egy beteg öregasszonyt, rabolt, sárga félcipőt vett, selyemharisnyát és most ül. Ha jól megy neki: tizenöt évet kap, ha rosszul: életfogytiglant. Márianosztrán.

X

Elhibázott életek vége felé — legalább is a jó novellákban, valamint regényekben így olvasható, a hős (vagy hősnő) felkiált: „Ha még egyszer kezdeném az életet, hát — ugyanígy élném végig újra!” — Nem tudom valójában kinek köszönjük ezt a lelkes és hosszantartó, hogy ne mondjam: szűnni nem akaró háborút. Egyszer, régen az 1914-es esztendőben (borzalmas, hogy ez milyen öngönvizelő távolságban van a mai naptól!) bizonyos Izwolski nevű orosz kiáltott fel Párisban: „Ez az én háborúm!” Lehet, hogy így történt, időközben azonban Delcasséra is rákenték a szerződést, nem szólva sir Edward Gray-ról, vagy az istenben boldogult VII. Edward királyról, akik — és még többen, akiket elfelejtettem, felsorolni nem tudok, vagy nem tudósok — a háború szerzőiként szerepeltek. (Mellesleg szólva kétségtelen, hogy a véres színjáték szerzőit az utolsó felvonás végén nem fogja megtapsolni és kihívni senki sem.) Tegyük fel — bár nehezen képzelhető el: hogyan és miként — de mégis tegyük fel, hogy az a harmonikásdi, amit északi, déli, nyugati, keleti és egyéb mellék-világítási frontokon játszanak pár kilométert ide-oda vonagló ellenséges seregek, ez a harmonikásdi valami hihetetlen, váratlan, csodálatos módon véget ér és mirákulum, mirákulum! béke lesz. Vajon, ha mindezek végétével az ismeretlenség homályába kíváncsú szerzőt, szerzőket megkérdeznék, mondaná-e valamelyik is: „Ha még egyszer kezdeném . . . hát ugyanígy csinálnám végig újra!”

X

A világháború kellős közepén úgy illenék, hogy ne legyen vilárcsengő semény például, például a színház. De hála Jupiter Pluviusnak (aki gránátosóval traktál husz hónap óta) már egy megszoktuk a hadiállapotot, hogy a színház is izgató esemény lehet. Látszott ez a héten a színházi bizottság ülésén. A mástör lenézett, alig látogatott ülésen egy felvonultak a bizottsági tagok, mintha az entente haditanácsa lenne a tanácssteremben. Arról volt ugyanis szó, illetve nem tudhatjuk, hogy miről volt szó, mert az az ur, aki felszólalni akart, hallgatag maradt az ülésen. De ha hinni lehet a

platykának: a színház női tagjairól akart szó esni és ez idézte fel az érdeklődést. A szezon utolsó hónapja van, szeptemberre új színészeket várunk és mint csatakiáltás hangzik fel egyes vonalakon: „Ki kell cserélni a nőket, új színésznőket kérünk!” Gondolkozóba érdemes esni ezen a gondolkozáson. Miért éppen a nőket kell kicserélni? A színész az nyerhet Aradon Polgár-jogot, hogy ne mondjam: Várnai-jogot, Delli-jogot, a színésznő azonban menjen, menjen . . . Jól játszik, kedves, szorgat-

mas, ambiciózus, használható tagja a társulatnak — istenem: Fedák Sári csak egy van, Duse egy sincs, Márkus Emmát se találtak többet — miért zeng mégis ez a kicserélési óhaj? Végre is színházról van szó talán és nem más műintézetéről, hogy ennyire „friss nőket” kérnek . . . Bocsanat, de úgy látom csakugyan tulságosan heves az érdeklődés a színház iránt és mit törődünk mi az egész világháborúval . . .

(+))

Grey el akarta tüntetni Romániát.

— Az entente-diplomácia veresége, Bukarestben. — Az oroszok szabad keze Keleten. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 24.

A Moldova legutóbbi számában „Az entente-diplomácia” cím alatt a következő érdekes cikk jelent meg:

„Az entente sajtó ismét Románia magatartásával kezd foglalkozni. Ez első sorban a verdueni német offenzívának köszönhető. Tény azonban, hogy Románia magatartása már a tavalyi májusi orosz visszavonulás óta foglalkoztatja a szövetségeseket. Addig Anglia és Franciaország megvetéssel, de legalább is nem-törődőséggel kezelt bennünk, míg a hivatalos orosz körök irónikus sajnálattal emlékeztek meg róla, hogy Románia még nem lépett akcióba a központi hatalmak oldalán.

De jött az oroszok elleni német offenzíva, Szerbia elfoglalása, Bulgária harcra lépett a magyarok, osztrákok és németek oldalán, a szegénytelen futás Gallipolinál, Olaszország balsikerei és az entente diplomácia kétségbeesett küzdelme, hogy Romániát a négyesszövetség oldalára vonzolja.

Ezen diplomáciai erőlködésekkel egyidejűleg eme négy állam sajtója Románia 600,000 szuronyára különbs sulyt kezdett helyezni és néhány előkelőség még azzal is vádolta ententék diplomáciáját, hogy tehetetlen, ügyetlen és nem képes Románia segítségét megnyerni.

Dillon, a Daily Telegraph szerkesztője azt hangoztatja, hogy Románia és egyidejűleg vele Bulgária már réges-régen a négyesszövetség oldalán harcolnának, ha Bukarestben energikusabb és tehetségesebb diplomáttal rendelkeztek volna.

Dillon eme állítását bizonyára a román kormány és egyes politikusaik itt-ott a négyesszövetség érdekében elhangzott nyilatkozataira alapítják. Az ezen politikusok által szervezett népgyűlések és az ezek által előidézett zavarok vezettek odáig, hogy Románia igazi közvéleményét és annak érzéseit hamisan ítélték meg. Így keletkezett Franciaországban, Angliában, Oroszországban azon hamis nézet, hogy Romániával tetszés szerint és bármikor rendelkezhetnek.

Tény a román kormánynak a négy állammal való tárgyalása, a háborúba való avatkozás esetlegeségéről, alkalmas volt arra, hogy őket eme hitükben megerősítse.

A kormány hibája, hogy a négyes szövetséggel tárgyalt, azon a feltévésezen alapult, hogy Ausztria-Magyarország és Németország biztosan vereséget szenvednek. Ugyanezen a feltévésezen biztatta a négyes szövetség diplomáciáját arra, hogy tegnap még megvetéssel kezelték bennünket és az oroszokat, akik akkor a Kárpátokban voltak Magyarország szívébe való behatolásra készen, hogy Erdélyben való együttműködésünket visszataszítsák.

A német offenzíva előtt Oroszország velünk egyáltalában nem akart tárgyalni, sőt románoklakták magyar-osztrák területekre is igényt tartott. Az oroszok Bukovinát, Máramaros követelték, a szerbek Bánatot. Oroszország célja volt — győzelem esetén ma is az — bennünket szláv népfajokkal körülzárnai, hogy Románia már az igen közeli jövőben a szlávok tengerébe merüljön.

Nem kétséges már, hogy Anglia és Franciaország az oroszoknak keleten szabad kezet adott. Ezt világosan mutatta a francia és angol sajtó hangja a Balkán háború idején, mikor bennünket egyhangúlag Lengyelország sorsával fenyegettek.

De még a nagy európai háború kitörésekor mesélte egy román politikus, kit a háború kitörése ott ért, hogy Grey kijelentette előtte, hogy Romániának el kell tűnnie.

Ez az ügy a négyesszövetség sok barátjának kinyitotta a szemét, és megmutatta nekik, melyik oldalról fenyegeti országunkat az igazi veszély. Ennek következményeképp pedig azokhoz csatlakoztak, kik már rég tisztában voltak azzal, mit jelentene országunk jövőjére egy orosz győzelem a központiakkal szemben.

De Dillonnak nagyon igaza volt, midőn ugyanazon cikkében úgy folytatja, hogy „pusztán annak a gondolata, hogy Konstantinápoly Oroszország kezei közé kerülhet, sok román politikusként gondot okozott, és Románia simpatijáitól megfosztott bennünket. Ez nemcsak a politikai világban, hanem a nép nagy tömegeiben is hideg zuhanyként hatott.”

És ez igaz is. Oroszország kívánalmai Romániát illetőleg — hogy a Konstantinápolyba vezető utat megnyissák maguknak — mely kívánalmak már a háború kitörése előtt régen — mint bizonyítottuk, Anglia és Franciaország helyeslését bírták, képezik az okot, mely nem engedi Romániának a négyesszövetséghez való csatlakozását és kényszeríti, hogy a történelmi ellenségre, Oroszországra vessen magát, és megadva neki a kegyelemdíjait, országunkhoz való kedvét örökre elvegye.

Hiába vádol tehát Dillon, hogy a diplomáciánk kevésbé ügyes és Bukarestben különösen gyenge. Hiába támaszkodik még a négyesszövetség a „román nép természetes érzelmeire”. Akármily hatalmas és tehetséges diplomáciája is legyen a négyesszövetségnek, de Romániát sohasem fogják arra kényszeríthetni, hogy legvitalisabb érdekei ellen küzdjön. A „természetes érzelmeik” csak arra irányulhatnak, az igazi hazafiak csak azt tartják szemük előtt, hogy az ország létét biztosíthassák, szerencsétlen testvéreinket egy pillanattal hamarabb a legborzasztóbb rabszolgaság alól, mely alatt valaha egy nép nyögött, felmenthessék.

Elvágják a németek a páris—verduni vasut-vonalat.

(Az avocourti siker hatása. — Verdun sorsa aggasztó. — Belfort erősségei német ágyutűzben.

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Genf, március 24.

A németek az avocourti magaslat megrohanása után négy kilométernyire megközelítették a páris-verduni vasut-vonalat. A pályatestet a német nehéz tüzérség tűz alatt tartja.

Malancourt feladása.

Genf. A Petit Parisien lehetségesnek véli, hogy a francia hadvezetőség esetleg a Malancourt feladja, ha ezáltal kiegyenesíthetnék az Avocourttól a haromszáznegyves magasságon keresztül Mort-Hommeig húzó hadállásaikat.

További német előnyomulást várnak Verdunnél.

Genf. A Temps nagyon fájlalja az avocourti vereséget. Rámutat arra, hogy számítani kell a németek további előnyomulására, ami Verdun veszedelmét jelentené. Berthaut tábornok azt fejtegeti, hogy a németek ismét a körülkerítés taktikájával próbálkoznak, aminek ők nagy mesterei.

Verdun szorongatott helyzetben.

Basel. Párisból jelentik, hogy ott a nyugtalanság elérte a tetőfokát. A kormánylapok, a Matin és a Figaró katonai szakértői a verduni harcok alatt ma ismerik el először, hogy Verdun szorongatott helyzetben van. Clemenceau hevesen támadja a hadvezetőséget.

Franciák is, németek is új támadásra készülnek.

Basel. Az Havas ügynökség jelenteti: Petain tábornok, Verdun főparancsnoka támadást készít elő a Maas mindkét oldalán.

Genf. A Petit Journalnak jelentik Toulonból: A déli fogolytáborokba nagyszámu német fogoly katonát hoztak. Az arsenálban fogják őket foglalkoztatni.

Genf, március 24. A haucourti magaslat elvesztéséről és általában a verduni helyzetről a félhivatalos Havas-ügynökség ma a következő érdekes jelentést adta ki:

Malancourtól egy kilométerre délkeletre vonalunkat néhány száz méterre visszavontuk, a mennyiben a haucourti magaslatot, a mely a vonal előreugró része volt, kiürítettük. Az ellenség nem folytatta az ágyutűzést a mi Malancourt-erősség-304-es magasságon át haladó állásunk ellen, ellenben a Douaumont—Damloup-szakaszon a régi erővel folyik az ágyutűzés. Elő kell készülnünk tehát arra, hogy rövidesen két oldalról indul meg a támadás a Maas mindkét partján.

Belfort erősítéseit nehéz ágyutűzben.

Basel. A Baseier Nachrichten jelentése szerint a németek szombaton nehéz ágyutűzrel megkezdték Belfort bombázását. Az ágyutűzés este hét órakor kezdődött és minden öt percben a nehéz lövedékek újabb sora csapott le.

Belfortra. A lakosság azonnal a pincékbe és a város környékére menekült. Egy részük visszatért, a többi azonban tanácskozást tartott, hogy egyelőre a városon kívül üssék fel tanyájukat. Belfort-t utóljára egy hónappal előlt ágyutűzték a németek.

Strassburg, március 24. A Strassburger Post jelenti: A front mögött lévő helységek bombázásáért megtorlásképpen ismét nehéz gránátokat zúdítottunk Belfortra. Most először történt, hogy a vár erősítéseit is tűz alá vettük.

Adler Imre dr. halála.

(Vasárnap temetik Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 24.

Tragédia erejével hat az a hír, hogy Adler Imre dr. tartalékos honvéd főorvos ma délután Budapesten meghalt. Fiatalon, kivételes tehetségének teljes kibontakozása közben mulott el ez az értékes élet, amely oly nagyra volt bízva, amely oly sok szenvedést és bánatot enyhített, amíg tehette. Az aradi gyermekek az őszinte, a beolvasolhatatlan igaz fájdalom könnyeit hallatják, mert senki úgy nem szerette őket, mint Adler Imre dr. A gyermekek gyászsa az a csapás, amely az aradi orvosi kart is érte egyik legkiválóbb és mindnyájuk által tisztelt nagybecsűléssel és szeretettel övezett kartársuk halálával.

Hosszas betegség előzte meg a halálát. Adler dr. a mozgósítás első napján katonai szolgálatra jelentkezett és a gyulai 2. honvédszolgálat egyik csapatával a déli harctérre került.

A Lovason elleni akcióban résztvett és a harctéren is úgy teljesítette kötelességét, mint a polgári életben. Hűséggel, önfeláldozással, hivatásának szeretetéből eredő humanizmussal. Néhány héttel ezelőtt súlyos epebajjal érkezett haza. A liesumi hadi kórházban ápolták és gyógykezelték. Az Aradra lehívott Bálint Rezső tanár azt konstataulta, hogy epehólyaggyulladás állott be és sürgős operációra van szükség. Bátyja Adler Andor fűszernagykereskedő és nővére, Fényes Kálmán fűtőházi főnök neje a fővárosba kísérték a súlyos beteget és ott egy szanztoriumban helyezték el és mellette maradtak életének elalvásáig. A műtét után azonban állapota nem javult. Folytonosan magasfokú láza volt, komplikációk léptek fel, tüdőgyulladást, majd hasbártya lobot kapott. A sok szenvedésben elsorvadó szervezet elvesztette ellenálló erejét és ma délután a halál megváltotta kinjaitól. A holttestet holnap Aradra szállítják és vasárnap délután három órakor az izraelita temető halottas házából kísérik utolsó útjára.

Az általános tiszteletben és megbecsülésben állott orvos mindössze 44 évet élt. Aradon végezte középiskoláit, Bécsben szerzte orvosi oklevelét. Éveken át az osztrák fővárosban folytattott magánpraxist. Jó ember és jó orvos volt. Gyermekekkel bánni úgy kevés ember tudott, mint ő. Hivatásának gyakorlásában ideálisan

emberszeretőnek ismerték őt mindazok, akik az ő tudományától vártak gyógyulást. Jót gyakorolt a beteggel és jót gyakorolt az emberrel. Sok szegény beteg gyermek és sok szegény beteg gyermek szülei áldják őt majd haló porában és igen sokan őrzik majd emlékét elmulthatatlan kegyelettel.

Aradvármegye árvaszéke a hadi-árvákért.

(Felhívás árvaszéki pártfogók jelentkezésére.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 24.

Aradvármegye árvaszéke a napokban elhatározta, hogy a vármegye területén a hadi-árvák érdekében az árvaszéki pártfogói intézményt szervezi, mert a házi halált haltak árváinak a belügyminiszterium által ismételt hangoztatott fokozott gyámhatósági védelme, minden egyes hadi árva számára egyénileg való kezelése és gondozása, tekintettel az árvák számának a háború következtében beállott nagy arányú emelkedésére, csak úgy reálható, illetve eredményesen csak úgy vihető keresztül, ha a gyámhatóság támogatásáról, a társadalom bevonásával gondoskodás történik; ha a vármegyei társadalom védőként a hadi-árvák oldalára áll és a gyámhatósággal karöltve vezeti őket a boldogulásra.

A társadalom állandó érdeklődésének, jótékonyágának és munkásságának az árvaszéki működési körébe való bevonására egyik legalkalmasabb mód az árvaszéki pártfogói intézmény, azaz egy, vagy legfeljebb annyi hadi-árva mellé, ahányra egy szorgalmas család fő gondosan felügyelni képes, egy pártfogót alkalmazni.

Az árvaszéki pártfogó a gyám jogait, kötelességét, felelősségét nem érintheti, a pártfogó a gyámnak segítője az árva minden érdekének elérhetésében.

Az árvaszéki pártfogónak általában a feladata: a hadi-árva személyi és vagyoni viszonyainak figyelemmel kísérése, a hadiárvának és a gyámnak tanácsosai való ellátása, végül a hadi-árvát jövőjének és boldogulásának megalapításában saját erejével és összeköttetéseivel pártfogolni.

Tehát a pártfogói tiszttel betöltésével semmi nemü vagyoni felelősség nem jár. Ahhoz nem kell egyéb, mint szeretni jót tenni.

Annak nincs egyéb kvalifikációja: mint a jó szív. Epp ezért a tiszttel betöltésére a férfiak mellett a nők és pedig talán különösen a nők hivatottak.

Akinek a szívében egy kis szeretet van a mások részére is és akinek az idejéből egy kis ideje van a mások dolgára is, aki érzi, hogy tartozása van azokkal szemben, akik a háborúban édes atyjokkal mindenüket vesztették és e tartozásból fizetni is hajlandó, az vállaljon hadi-árva mellett pártfogói tiszttel és közölje szívesen, esetleg egy pár sorban a vármegyei árvaszék elnökével, hogy mely községben, esetleg községekben és általánosságban vagy különösen, kinek a hadi-árvája mellett kész pártfogói tiszttel elvállalni.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Bolgár—román megegyezés.

(Besorozzák az idegen alattvalókat Romániában.)

Pratt tudósítók.

Bukarest, március 24.

Szófiából jelentik a bukaresti lapoknak: Derussi román követ tegnap hosszabb ideig tartó tanácskozást folytatott Apostoloff bolgár vasutügyi miniszterrel. A tanácskozás tárgyát azon kölcsönös megkönnyítések képezték, amelyek a Bulgária részére szóló áruknak Románián át és a Romániába Török- és Görögországból Bulgárián át való szállításánál eszközölhetők. A kérdést elvben rendezték. A két államférfiu második tanácskozást is tart.

Besorozzák az idegen alattvalókat.

Bukarest. A katonai hatóságok arról értesültek, hogy a Romániában élő idegen alattvalók közül sokan a rendőrhatalóságtól állítaskötelezettségük elhárítását kérték. A szobantorgó idegeneket igyekeztetik, hogy az így nyert halasztást nem veszik tekintetbe, mert annak semmiféle jogosultsága sincsen. Az összes az országban időző idegenek, azok is, akik az idegen védelemről lemondtak, kötelesek haladéktalanul a sorozóbizottság előtt megjelenni, amennyiben a tolvó évben a 18-ik évüket betöltik és 46 évesnél még nem idősebbek.

Orosz szállítás Romániának.

Bukarest. Jassyból jelentik a bukaresti lapoknak: Az orosz kormány megengedte, hogy jelentékeny mennyiségű árut exportáljanak Romániába. A kivitelre megengedett áruk az orosz ipar termékei közé tartoznak.

A besszarábiai offenzíva.

Bukarest. Jassyból jelentik a bukaresti lapoknak: Besszarábiából érkező utasok beszélnek és megerősítik, hogy az utóbbi időben újabb orosz katonai vonatokat indítottak a bukovinai határ felé. Ugyancsak az utóbbi időben nagy mennyiségű municiót és nehéz ágyukat szállítottak Bukovina irányába. Jól értesült besszarábiai körökben azt hiszik, hogy az oroszok nemsokára hatalmas offenzívát indítanak Bukovinában.

A bulgáriai fogolytáborok megtekintése.

Bukarest. Az Egyesült Allamok és Hollandia szófiai követe engedélyt kaptak a bolgár kormánytól arra, hogy azokat a fogolytáborokat, amelyekben a franciákat és az angolokat őrzik, megtekinthessék. A két követet Ruseff bolgár egészségügyi igazgató kíséri.

VIDÉK

A kisjenői vásár. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy Kisjenő községben a folyó évi április hó 22. és 28. napjaira eső országos vásárt ez évben kivételesen május hó 12. és 14. napjain tartásuk meg.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Berlin. A keleti hadszíntérről jelentik: Eddig tizenkét orosz hadtest örlődött fel az offenzívába. Ugyilátzik az oroszoknak még nagy tartalékaik vannak a front mögött. Az offenzívára' régóta készülődtek. Bizonyítja ezt rengeteg municiópazarlásuk. Német járőrök minduntalan orosz hullamezőkre bukkannak.

Berlin. A Lokalanzeigernek jelentik Stockholmból: A Chwostow botrányhoz még a következőket jelentik: Chwostow hatvan ezer rubelt ígért Rzeckynek, ha Rasputint megöli.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Hágából: A londoni lapok szerint a német támadás Verdun ellen az utóbbi napokban teljesen megváltozott. Attörési kísérlet helyett nagy harc fejlődött ki, amely hatvan kilométernyi területre terjed.

Genf. A párisi lapok még mindig remélik, hogy sikerülni fog a vesztély a francia balszárnyról elhárítani, a helyzetet azonban komolynak tartják.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti Csernovitoból: A besszarábiai határfront néhány helyén intenzív tűzharc folyik. Helyenként az oroszok nehéz ágyukat is használnak. Az oroszok élénk aknaszóró munkát végeznek és helyenként kézigranátot dobnak. Az összetűzések csak ritkák. Elvéve vannak csak járőrűzközetek. A sár megakadályozza a nagyobb csapatok összevonását.

Konstantinápoly: Hivatalos jelentés. Irak tront: Fellehiennél két zászlóaljnyi támadó ellenséget a Tigris jobbpartján visszavettünk. E hó 24-én éjjel repülőink eredményesen bombázták a Kut-el-Amarában lévő hadállásokat. Ugyancsak 24-én hidroplánunk eredménnyel bombázta a Kegelosi öbölben hörgönnyező ellenséges hajókat. Egy ellenséges torpedónaszád négy vitorlással Meumidilinél kétszáznál több bünditának öltöztetett katonát tett partra, de ezeket a védősereg elűzte.

Athénből jelentik: Valamennyi eddig még be nem hívott korosztályokat királyi rendelettel behívják.

Harminchármasok a hadsereg aranykönyvében.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Dragics István és Engel János tizedesek, valamint Grossmann Armin közlegény, a 38-ik gyalogezred távbeszélő osztályánál teljesített szolgálatukat eredményes buzgalommal. A vezeték mindenkor a legjobb állapotban volt a minden összeköttetés zavartalanul volt eszközölhető.

A Sary-Sambortól délre letöltött 16 napos útközetekben egyik nap ellenséges járőr szaggatta meg a vezetékét. A három főt nevezett embernek kellett a vezetékét végigjárnia és kijavítani. Mielőtt a hibát helyrehothatták volna, 12 főnyi orosz járőr ütött rajtuk és ejtette őket foglyul. Amikor saját hadállásainkról tudakozódtak, a magát nálav nyelven megérteni tudó Dragics tizedes oly ügyes feleleteket adott, hogy az oroszok a helyes irányt eltévesztve, a mi állásaink felé indultak. Saját állásunk meglátása után a három

telefonos reárontott kíséretére a közben egy-kettőre odaért segítség támogatásával az ellenséget hamarosan hatalmukba ejtették.

Dragics a 2. oszt. ezüst vitézségi érmet kapta meg; két társát díszérelével tüntette ki a hadsereg főparancsnoksága.

2. Az Aradi Közlöny legközelebbi száma a szombati ünnep és arra következő vasárnap munkanapjaitól kezdve kedden reggel kerül olvasói elé.

— A tábori püspök Aradon. Bjelik Imre tábori püspök, a mint értesülünk, holnap Aradra érkezik.

— Díszkard a szultánnak. Konstantinápolyból jelentik: Eitel Fjgyes herceg a legközelebb ideérkezik, hogy átadja a szultánnak azt a díszkardot, amelyet Vilmos császár a dardanellai sikerek elismeréséül adományozott a szultánnak.

— Az Acsev. főtisztviselői Fábry Sándor dr. ezüstlakodalmára. Fábry Sándor dr., az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezérigazgatója szombaton ünnepi házasságának huszonöt éves évfordulóját. Ebből az alkalomból az Acsev. vezérigazgató helyettese, igazgatói és osztályfőnökei azt a nemes intenciót megérve és követve, amely Fábry Sándor dr.-t tetteiben mindig vezérelte, legméltóbban úgy vélték megemlékezni a hatalmas vasutvállalat vezetőjének szép családi ünnepéről, hogy az aradi Vörös Kereszt Egylet előjaira kétszáz koronát juttattak az Aradi Közlöny-höz. Az összeget rendeltetési helyére küldjük.

— Házasság. Ma délután 4 órakor tartotta esküvőjét az aradi háziasrod tart. főhadnagya Röder Henrik, báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter takta-harkányi uradalmának vezetője Schmidt Helene, kisasszony. Az esketést Szondi Béla anyakönyvvezető magyar és német nyelven végezte. Tanúk voltak: Fivny Aladár kis mérnök, 28-as vadászönkéntes és Dr. Schmidt János közkórházi orvos. Az ünnepség a vélegény szűk baráti köre jelent meg — valódi hadi esküvő, mert 4 fivére a harctéren van. A menyasszony hozzátartozói csak táviratlag fejezték ki szeretenekeivánataikat a távolból. Az ifjú pár egyházi esküvője holnap, szombat d. e. 11 órakor Erint Lajos ev. lelkész előtt lesz.

— Százhuszezer belgrádi árték. Belgrádból érkezett ma hozzánk egy tudósítónak érdekes értesítése. Belgrád, a meghódított szerb főváros újjáépül. A Zimonyból átrepült bombák bizony sok házat megromosítottak, amelyeknek talat épségben maradtak, bizonyos, hogy az ablakai bezusódtak. Semmilyen üvegcserep nem fedett utoaköveket, mint Belgrádban. A gránát-robbanások okozta légnyomás még azokat az ablakokat is betörtte, amelyeket nem ért bombasülánk. Így azután nem is esoda, ha a megújuló Belgrádban elsősorban ablaküvegekre volt szükség. Eddig 120.000 ablaküveget vágtak be a belgrádi házakba. A belgrádi katonai kormányzat buzgón dolgozik azon, hogy a volt szerb főváros fontosabb épületei, amelyek az ágyúság folytán súlyosan megsérültek, mielőbb teljesen kijavítsanak. Az építkezések még javában folynak a a világítási művek körül már elkészültek a munkálatok a Belgrád világítási hálózata nagyobb lesz, mint volt. Harminc nagyobb ház sérülését javították már ki Belgrádban és számos kisebb házat. Másfél kilométer hosszúságban újjáépítették a belgrádi csatornákat is, sőt a fürdőket is renoválták s most már teljesen rendben van két nagy fürdő, melyekben naponta ötezer ember megfürdöhet.

— Elfogyott a fekete! A mozivásznon Andorée Villany táncolt négy hosezu felvonásban részint ruhában, részint ruha nélkül. Az ember megnézi a kilenc órai előadást, tizenegyre vége lesz, de élénk tévedés ez, az Andorée, akit két év előtt az aradi színpadon családostan láttunk (t. i. nem is volt olyan meztelen, aminőnek hirdették) ez az Andorée: halhatlan: negyedtizenkettőig táncolt, játszott a moziban, mire elfutok a kávéházba, alig fél óra hiányzik az éjféltől. Lám-lám: milyen gyorsan hozzászórtak Aradon az egy órai záráshoz! Fél-tizenkettő és már alig van öt-hat társaság a márványasztaloknál, és ez a néhány társaság is csendes, távozásra készülő. Kabát, kalap a ogason, bebujás egy sarokba... „Miska egy feketét!” Tíz perc. Negyed óra. Husz perc. Mi lesz azaz a feketével. És Miska, aki tudja — csak pincérek lehetnek ilyen gazdagok emlékezőképességben — hogy én például a teát citrommal és rummal iszom, egy cukorral többet kapok, mint más, viszont a szomszédom uzsonnára a flangyos félbarnát szűrve, tulipán-pohárban porukroft előre bele kívánja, Miska határozott savarral vallja be: „A fekete elfogyott!” Kávéház, ahol elfogyott a fekete! És est nem a szerelem, ó nem, est a záróra tevé! A kávéház berendezkedett az új rendhez, a konyhában, ebben a titkos laboratoriumban korábban ottjék a tüstet, kevesebb tüstet főznek, minék is; egykor úgy is sárni kell. De ugye-bár: a kávéház nem városi élelmezési üzlet, nem lisztraktár, ahol elfogyhat valami és ime: éjféltől negyed egykor főzik a friss feketét! És amit huszonöt évre visszanyúló kávéházi multam alatt nem értem meg (negyedik gimnazista koromban léptem át először ő szent esernök küszöbét Pesten az Erzsébetvárosi os rejtebb utcában): friss feketét iszom, frissen főzött valóságos feketekávé a kávéházban félegykor éjszaka, áldassék érte a záróra, üdvözlet és hódolat a m. k. belügyminiszter urnak.

— A mexikói konfliktus Washingtonból jelentik: Mexikó miatt az izgalom állandóan fokozódik. A hadügyminiszterium beismeri, hogy Herrera kétezernyi emberével Villa tábornokhoz, a felelők vezéréhez csatlakozott. Nagy savargásoktól tartanak és ezért valószínűleg hat ezer főből álló mexikói csapatot fognak küldeni az északi határra, ami veszélyeztetné Pershing expedíciós hadseregének helyzetét. Pershing hadserege eddig ötezer emberből áll, de szükség esetén az amerikai flotta Tampicóban tengerész katonákat hajózára ki Pershing segítségére. Scherman szenátor azt javasolta, hogy ötvenszer önkéntest szervezzenek fel. Mint Newyorkból jelentik, a szenátor elvetette az ötvenszer főnyi önkéntes sereg felállításáról szóló javaslatot.

— Csodát vár a belügyminiszter. A belügyminiszterium arról értesítette a várost, hogy ezentúl a Máv. üzemeltetőségének 8800, a Hungária-textilgyár, a Martz-gyár, a Vöröskereszt kórházak összes emberait a törvénybe írtáknak kell ellátnia liszttel. Ez körülbelül 18 ezerrel szaporítja a fogyasztók számát. A miniszter azonban megelégedett a lisztkonflingens megfelelő emeléséről és ezért a tanács felír és kéri, hogy a legközelebbi utalványozáskor már adjon több lisztet. Csak Jézus tudott olyan csodát tenni, hogy ugyanaz a kenyér elég volt tíz és elég volt kétezres embernek. A városi lakosok abszolút nem érez magában ilyen krisztusi velleitásokat.

— Kinevezés. A király Szécsi István 7. tavas tűzérosztálybeli hadnagyot főhadnaggyá neveztette ki.

— Magyar lapot keres a berlini királyi könyvtár. Brassóban a háború folyamán német konzulátust állítottak fel, amely a fontos határzónai városban jelentős munkát fejt ki. A Brassói Lapokban most érdekes hirdetést tesz közzé a brassói német konzulátus: a berlini királyi könyvtár részére keresi a Brassói Lapok 1914. év folyamának tizenegy valamint az 1915. évfolyam öt különböző számát.

— Filipescu hazatérése. Bukarestből jelentik: Filipescu az orosz front megtekintése után tegnap este Nowosiellecába utazott. Az orosz vezérkari tisztak a határig, Molnieáig kísérték el. Filipescu este autón megérkezett Bukarestbe.

— Előadás az embervédelemről. Szombaton, a hó 25-én délután 5 órakor a városban: díszteremben rendkívül érdekes és fontos témájú előadást tart Madzsar József a fővárosi közkönyvtárak igazgatója, akit az aradi Összetartás szabadkőműves páholy hívott meg. A páholy vezetősége mindenkit szívesen lát az előadáson, amelyre díjtalan a belépés.

— Terjed az orosz munkások sztrájkja. Stockholm-ból jelentik: Majdnem az összes orosz municiógyárakban sztrájk tört ki. Pétervárott az összes municiógyárakban kitört a sztrájk, ezenkívül a moszkvai, a tulai és a saratovi gyárakban is szünetel a munka, úgy, hogy a municiógyártás komolyan veszélyeztetve van. Csenkeli szociálista képviselő a дума ülésében megokolta a munkásság eljárát. Hogyha kilátás lenne arra, hogy a kormány megmondhatná az országot, akkor a munkásság megváltoztatná a taktikáját. A ferraélom, mondotta a képviselő, a kormány provokálásának lesz gyümölcse.

— Teheráruknak kazánkocsikban való szállítása. A os. és kir. hatályos vonalain a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasuti árudíjszabás I. rész B) szakaszának E) fejezet alatt „Különleges szabályok áruknak kazánkocsikban való szállítására” cím alatt foglalt határozmányok (az ott felemlített, a Vasuti Üzletszabályzathoz tartozó C) mellékletben foglalt közelebbi szállítási feltételekkel együtt) a os. és kir. hadívasut vonalain polgári áruk stb. szállítására érvényes díjszabásban foglalt „Szállítási feltételek” (I. rész.) és „Díjszabási határozmányok” (II. rész.) szigorú betartása mellett azonnali érvényességgel megfelelő alkalmazást nyernek. Az igazgatóság.

— A hegyaljai nyaralók kenyeré. Irtunk arról, hogy a Hegyalján nyaraló több száz családnak igen fontos érdeke az, hogy Aradról vihessen ki a szükséges lisztet és szirt. A tanács Lócs Rezső helyettes polgármester előterjesztésére úgy határozott, hogy felír a földmivelésügyi miniszterhez és megkéri, hogy rendezze ezt a kérdést, mert ez évben az aradiak nem annyira nyaralni, mint inkább a szőlőmunkálatok elvégzése céljából mennek ki a hegyre.

— Záróra áthágásért megbüntetett aradi mulató-tulajdonos. Az aradi rendőri büntető bíróságon ma tárgyalták az első kihágási ügyet, mely a belügyminiszternek alig egy hete életbelépett záróóra vonatkozó szigorú rendelkezések be nem tartásából keletkezett. A záróra-rendelet intézkedései ellen Rosenfeld Simonné, az egyik Hajó-utcai mulató tulajdonosa vétett. A mulatóban több katonára volt, akik, mint Rosenfeldné mondja, nem akarták elhagyni egy órakor a mulató helyiségét, így csak negyed kettőkor zárhatlak. Weill Károly dr. rendőri büntető bíró tárgyalta az ügyet és Rosenfeldnének 100 korona pénzbírágára ítélte.

— „Jaj de kutya jókedvem van...” Most már, egy hét elteltével, mégis megállapíthatjuk: furcsa dolog ez a záróra. Furcsa és különös, hogy tisztességben megőszült öreg lumpokat törvénnyel kényszerítenek arra, hogy lefeküdjenek, de még furcsább és különösebb, mikor az éjszaka emberei, munkásai — egy öreg kávéházi bölcs egy kategóriába sorozta őket mind: újságíró, színész, kaszsaíró, kávéslány, pincér — elvégzett munka után szintén hazatérnek nem hevíti őket semmi más — csak lelkesedés, mivelhogy azt, ami állítólag kalóriává válik a prózai testben, az élelmet elvonják tőlük: nincs nyitva bodega, kávéház, ahol munka után, három órakor, négykor „megvacsorázhatnának”. De mintha különben is megvacsorázta volna a záróra a különben is csendes, aradi éjszakát, mintha még jobban elnémult volna a hang, mintha még kevesebben volnának még a megengedett egy óráig és a kávéházban. Mozl után sietett haza a tömeg, csupa kíváncsiságból betéved a szem az egyik kávéháza, ijesztő türeesség. A hosszu szobákban a „személyzet” kívül összesen két ember, de a cigány husza rendületlenül. S most egyszerre Logarthi jelenet játszódik le. Előlép a primás, riszálja derekat, végigfut a szem az üres kávéházon — legjobb esetben is csak egy hatost hozhat a tényezőzés. Megadja a hangot, az egész banda husza és egyuttal körében énekl: „Jaj, de kutya jókedvem van, az ördög buj belém”.

— A rokkantak alapjára érkezett adományok. Baross Ferenc dr. főispánkos ma érkezett Gantner Károly újszentannai községi bíró gyűjtése az Aradvármegyei rokkantak alapja javára 5500 korona. A gyűjtéshez hozzájárultak Mandl Antal 600 K. Kreitler Antal 200 K. Henny Károly 100 K. Rauchbauer Nándor orosz fogásában meghalt Dr. Hönigsz Oszkár emlékére 1000 K. Karl József 20 K. Merkle Antal 20 K. Princzinger Mihály (Újszentanna) 1 K. „Újszentannai Népbank R. T.” 200 K. Zimmermann Adám 20 K. Franck Viktor 20 K. „Újszentannai Gazdasági és Iparbank” 50 K. Aekermann Ferenc 10 K. Schillinger Ferenc (Újszentanna) 5 K. Lutz János 5 K. „Első Újszentannai Takarékpénztár R. T.” 500 K. Adelmann Károly 200 K. Millich Antal 400 K. Scherer Viktor 20 K. Gantner Vilmos 20 K. Dr. Adelmann Géza 100 K. Scherer János 30 K. Zombory János 20 K. Damminger Nándor 1000 K. Heiberger Mihály 30 K. Scherer Bálint 50 K. Scherer Márton 10 K. Schiller József 10 K. ifj. Mandl Ferenc 5 K. Újszentannai Hitelszövetkezet 20 K. Adelmann Adám 50 K. id. Scherer Károly 100 K. ösv. Emegeth Andrásné 20 K. Buttinger János 100 K. Szabó Béla 18 K. Aekermann Mihály 2 K. Bleiszer János 20 K. Aekermann Mihály 10 K. Gansell Márton önk. 5 K. Fuss Márton 5 K. Frisch Miksa önk. 10 K. Cauter Pál 2 K. Hack Márton 50 K. Scherer András 20 K. Millich József 10 K. ösv. Rauchbauer Ferencné 50 K. Stieger András 40 K. Stieger Ferenc 200 K. Gantner Károly 122 K. Összesen 5500 K.

— A vízvezeték éjszakai elzárása. Zádor Imre gépüzemigazgató a nagyérdemű közönség szives tudomására hozza, hogy az alant megjelölt utcákban és napokon este fél 10 órától reggel öt óráig a vízszolgáltatás esőhálósat mosás miatt szünetelni fog. És pedig: folyó hó 27-én Fa- és Tél-utcsában. F. hó 29-én Boros Béni-tér, Maros-, Orozy-, Munkácsy Mihály-utcsákban. F. hó 31-én Andrassy-tér, József főherceg-ut. Szabadság-tér, Atsál-Péter- és Vörösmarty-utcsákban.

— Adomány. Weill Izse dr. Dombegyházról a rokkant katonák javára rendszert munkedvelői előadás tiszta jövedelmeként 154 koronát juttatott az Aradi Közlönyhöz. Az összeget rendelkezési helyére juttatjuk.

— Cipővásárlás. (Levél a szerkesztőhöz.) Tisztelt uram, engedje meg, hogy kivételesen én is „egy olvasóvá” alakuljak ki, hiszen én is olvasom a lapot mindennap, ami annál súlyosabb ténykörmény, mert némi részben írom is a lapot. Szóval olvasóvá kialakulva beszámolok önnek arról, hogy milyen viszonyok vannak jelenleg a cipőkereskedelem terén. A cipőbolt a régi, csak az ósasz-segédék hiányzanak, bevonultak ugyanis; a sok fehér papirdoboz is a régi, csak a cipők hiányzanak belőle, a legtöbbet eladták ugyanis. Mint néma szemlélő vagyok jelen és élvezek. Az emberek ugyanis rohannak cipőt vásárolni. (A múlt héten Pesten határozottan azt hittem, hogy az El-Ma, Kal-de, Bensdorff Para-Lizi és kitudja milyen című ragyogó cipős boltokban ingyen osztogatják a cipőipar termékeit, olyan túrelm tlen tömegek tolongtak mindenütt.) Megnyugtató: a cipőipar termékeit nem ingyen osztogatják, sőt egyáltalán nem osztogatják valami nagyon. Azelőtt belépett a nagysád a cipőboltba, hat segéd robanta meg. Eftellőnyot építettek köréje a cipődobozokból, rezzelől estig építettek, próbáltak, lehuztak, felhuztak... Most a nagysád belép a cipőboltba. Az arcokon méla lemondás: megint egy vásárlószándék! Hogy a cipő talpa vékony? Nem is lehet másmilyen, miniszteri rendelet van rá? Hogy a bőr nem valódi sevró, zsevró, csevró? Nem is lehet, mert azt direkt Angliából hozták és most nice import. Hogy drága? Harminchat korona drága? Negyvenkét korona drága? Tessék itt hagyni. Örvendek, ha nem ke'l eladnom. Először tiz koronával drágább lesz minden pár. Előre bemondom. Tessék itt hagyni. Tessék elseje után jönni, akkor negyvenhat és ötvenkét korona lesz... Így megy ma a cipő vásárlás. Meg kell írnom ezt az egysevrő és tanulság nélküli esetet, mert hátha csakugyan drágább lesz elseje után tiz koronával minden pár? Én figyelmeztettem rá mindenkit, kérem javamra írni az elismerést...

— Szenzációs arista-dráma az Apolló vasárnapi műsorán. Az artista-drámák mindig kedvelt filmjei voltak az aradi közönségnek. Eppen ez indította az Apolló-színházat arra, hogy a mozivilágban szenzációnak emlegetett „Cirkuszkirálynő”-t megezeresse előadásra. A grandiózus artista-drámát, amely idegfeszítően érdekes a realis színekben világítja meg a cirkusz-élet misztikus levegőjét, csak egy napra tudta lekötni az Apolló-színház s hogy az egyszerűbb közönség se essék el a páratlanul álló mozieseménytől, vasárnapi műsorára tűzte ki.

— Az Aradi Újságrók Segítő Egyesülete április 2-án délelőtt tizenegy órakor tartja rendes évi közgyűlését az Asser. palota tanácstermében.

— Koszorúmegváltás. Pálmai Lajos dr. kir. közigazgató bold. Adler Imre dr. főorvos ravatalára szánt koszorúmegváltás címen ötven koronát küldött lapunkhoz a vak katonák részére. Az öszveget rendeltetési helyére juttatjuk.

— Az aradi Autonom Katholikus Kör április 2-án (vasárnap), délelőtt 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését. A közgyűlésre a tagok szives megjelenését kéri az elnökség!

— Névmagyarosítás. Wieszenmayer Vilmos újszentannai nagybirtokos nevét Varsányira magyarosította.

— Az Aradi Gyermekfelruházó Egyesület folyó hó 25 ére (szombatra) hirdetett értekezlete közbejött akadályok miatt elmarad s április hó 9-én d. e. tizenegy órakor lesz megtartva. Az elnökség.

— Nocturno. (Olga Desmond az Urániában.) A közönség minden köréből érkezett kívánságnak megfelelően, a színház — szokása ellenére — a másik színház által lejátszott képet hoz most repiz gyanánt műsorára. A közönség parancsoló óhaján kívül a színházat ezen elhatározásra az a kétségkívüli tény vezette, hogy a Nocturno-film minden tekintetben elsőrangú, tökéletes munka és annak bemutatása mintegy kultur szolgálatot képez. Olga Desmondnak nagy művészete, a témának romantikus bájossága és azok a zenei emlékek, melyeket e film minden hallgatóban felélel, mind összehatásukban indokoltá teszik a kép felújítását. — A nagy kép mellé a színház elsőrangú pótműsorról gondoskodott, úgy, hogy a repiz kétségtelenül a bemutató sikerével fog hatni. — A halálvölgye, amerikai dráma, mely a budapesti színházakban óriási sikert aratott, legközelebb kerül bemutatásra az Urániában.

— Engel keresk. szaktanfolyama (László Vilmos-utca 2.) Könyvelés, gyorsírás, gépirás, levelezés stb. Alapos gyakorlati oktatás. Díjtalan állásközvetítés. Beiratkozások az áprilisban kezdődő tanfolyamra folyó hó 27-től április 5-ig. Telefon 1046. 1635

— A Przemysiben fogságba került katonáink. A cs. és kir. hadügyminiszterium most adta ki az orosz fogságba jutottak újabb listáját. Ezek névjegyzékének közlését Tolnai Világlapja e heti számában kezdi meg és a következő heti számban nyer befejezést. A hadügyminiszterium a személyadatokat és a helyességet nem vizsgálhatta felül, mert sürgősen ki akarta adni ezt a listát. Sok száz magyar családnak fog örömet okozni, ha hirt hall övéiről.

— Nagy Nordisk-dráma az Apolló szombati műsorán. A szombati ünnepségen eseményszámba menő műsort mutat be az Apolló-színház. Vetítésre kerül a péntek este óriási sikerrel színre hozott Nordisk-dráma: „A szerelem uzsorása”. A kopenhági királyi színház legkiválóbb s legünnepeltebb színésznői és színészei játszanak az érdekes drámában. A szombati műsort a nagy filmen kívül több apróbb kép egészíti ki.

— Alkalmi olcsó árak a Fischer áruházban. Jó minőségű fehér vagy színes férfi ing darabja 7 korona, egy nyulászór kemény kalap 7 korona, fekete finom edelweis harisnya 2.50 kor., gyermek patent és cérna harisnyák 1.50 kor.-tól 3 koronáig. Mezőrkező a gyönyörű matróz sapkák és leányka kalapok 3 koronától 7 koronáig. Egy férfi vagy nő nyers selyem ernyő 7 korona. Fischer Nagy Áruház. 271

— A kiadóhivatal isenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentseék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, a mely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— Gyermek-kocsik, gyermek-székek csakis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollós cégnél, főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legújtanysabban vállaltatnak. 4697

— Üzleti könyvek, u. m. szárazk. főkönyvek és irodai cikkek Kerpelnél. 247

— Papírszáivéták olcsón Kerpelnél. 193

— Papírárukból nagy engedményt nyújt vizonteladónak Kerpel papírnagykereskedése. 193

VÁROS ÉS MEGYE

Husz helyen árusítják a város Hartjét.

(Zsirjegyek válnak szükségessé!)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 24.

Kintsig János főispán elnöklésével tartott ma ülést a közéleti bizottság, amely főként a lisztelosztás nehézkérdésével foglalkozott és azt sikeresen és remélhetőleg a pékek megelégedésére oldotta meg. Amíg az új rendszer szerint minden pék mind a hét nagykereskedőhöz kénytelen volt elmenni lisztért, addig a jövőben minden kereskedő bizonyos számú péket köteles kiszolgálni és a pék egész szükségletét egy kereskedőnél fedezheti. A bizottság azonban segíteni akart a tizenkét kis lisztkereskedőn is és úgy határozott, hogy a város egy havi kontingensből két vagonot nekik enged át elárusítás céljából. Hogy a magyar város rész szegényebb lakosságának lisztellátását jobban biztosítsák, felmenték Weiss Dávid kontingensét fél vagonnal. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy a városi lisztet részére a jövőben több lisztet tart vissza. Így tehát a nagykereskedők kontingense egyre apad és a pékek ismét azt veszik majd észre, hogy van liszt Araden, de még sem jut nekik.

A zsirhiányról vitatkozott ezután a bizottság. Varjassy Lajos polgármester bejelentette, hogy a zsirösszeírás már megtörtént és összesen 710 kiló zsirt találtak. Hecht dr. tb. főorvos szóvá tette, hogy a hentesek a zsirszalonnát sózzák és ezáltal annak árát tíz százalékkal megdrágítják, noha ehhez joguk nincs. A bizottság a rendőrség figyelmét felhívja erre a körülményre. Lócs Rezső helyettes polgármester jelentése szerint a városnak sincs már zsirja és ha sikerül majd valahol zsirt szerezni, akkor zsirjegyeket kell életbe léptetni.

A bizottság végre elhatározta, hogy megkezdeti a juhok levágatását és a juh hus árát maximálták. Egy kiló eleje 3 korona 29 fillér, hátulja 3 korona 80 fillér.

A gázgyár szerződésének meghosszabbítása. Arad város tanácsa Variassy Lajos polgármester elnöklésével ma délelőtt rendkívüli ülést tartott és foglalkozott a műszaki bizottságnak a gázgyárral folytatandó tárgyalásokról hozott határozatával. A tanács eleget tesz a bizottság megkeresésének és felszólítja a társulatot, hogy nyilatkozzék vajon az 1914. évben létrejött megállapodásokat állja-e?

Az izraeliták kenyérjegye. A tanács, minthogy 5350 aradi izraelita lakost a Haditermény Részvénytársaság ellátott Insvéti liszttel, április 19-től április 26-ikáig terjedő időre ezeknek nem adja ki a liszt- és kenyérjegyeket.

Utburkolás. Minthogy a belügyminiszter megengedte a nagyváradi ut átöntését aszfalttal, a tanács ma tartott üléséből utasította a mérnöki hivatalt, hogy a vállalkozó Magyar Aszfalt részvénytársaságot szólítsa fel a munka megkezdésére. A Kasza-utca keramit burkolását is megkezdheti a Kőszénbánya és Téglagyár részvénytársaság, mert a tanács hozzájárult ehhez, hogy a kiöntéshez cementet használjanak.

Burgundiék takarékoskodnak.

Burgundi: Ma spórolni fogunk és elmegyünk a Keresztbe.

Burgundiné: Mi jut eszedbe? Hisz akkor többet költünk, mintha itthon maradnánk?

Burgundi: Én pedig a takarékoság ott kezdődik, hogy valamennyien elmegyünk.

Vili: A Mari is?

Burgundi: A Mari korán fog lefeküdni.

Burgundiné: Ezt nem értem.

Bandi: Az nem baj. Eljen a kávéház!

Burgundi: Remélem, nem fogtok ott rendetlenül viselkedni?

Vili: Olyanok leszünk, mint azok, akik a kezükkel beszélnek.

Burgundiné: Az apád is a kezével beszél.

Bandi: Anyám, már megint félre érted a dolgot. A siket-némák szoktak a kezükkel beszélni.

Burgundi: Készüljétek!

A család valamennyi tagja ünnepi ruhát ölt magára, és azonban másfél órát vesz igénybe, úgy, hogy Burgundi már türelmetlenkedik.

Burgundi: Amíg ti elkészültök, ez alatt az idő alatt a németek Páriszt is elfoglalhatják...

Bandi: Ép az a baj, hogy a mama ma is párisi divat szerint öltözködik, azért megy minden olyan nehezen.

Burgundiné (tanyegatólag): Mindjárt itthon maradsz.

Vili: Nem lehet. Az a takarékoság rovására megy.

Burgundiné: Ha így beszéltök, mindkettőtököt lefektetlek és akkor csak én és az apa megyünk el. Így még olcsóbb lesz.

Bandi (az apjához): Apa, ne hagyd, hogy a mama a te érvelésed agyonütse. Ha itthon hagyjuk bennünket, égetjük a villanyt.

Burgundi: No mehetünk.

Elindulnak.

Később a kávéházban.

Bandi (Vilihez): Utánam! Irány: Jobb oldali fülke. (Nagy lármával, katonás lépésekkel haladnak végig a kávéházon. Bandi leül a „Lefoglalva” páholy asztalához. Vili rohanva visszamegy a bejáratnál várakozó szüleikhez.)

Vili (hangosan): Elfoglaltunk egy sarkot! Jöjjetek velem. Előre!

A család sajnos viselkedésével nagy feltűnést kelt, Bandi közben egy kis nemzeti színű zászlót tűzött ki a gyulafartóba és éljen kiáltással fogadja szüleit. Vili némecül viszonzza az üdvözlést. Burgundi és Burgundiné a legnagyobb komolysággal leülnek.

Burgundi (a pincérhez): Hol van a fővezér? Magával nem tárgyalok.

Bandi (Vilihez): A papa már is megszaktotta a diplomáciai viszonyt a pincérral...

Főpincér (Beszéd közben a kezével folyton gestikulál, hol jobbra, hol balra mutat): Tessék parancsolni.

Vili: Mit csinál a fő ur folyton a kezével?

Főpincér: Irányítom a pincéereket, mert a közönség engem támad meg, ha nincsen rendesen kiszolgálva.

Burgundiné: Szóval: ez egy háborús kávéház.

Burgundi: Az még csak ezután következik, ha nem adnak olvasni valót. Kérem az „Über Land und Meer”!

Bandi: A papa milyen harcias kedvében van.

Vili: Azt a lapot a minden nélkül pohárba bűcsi olvasza.

Burgundiné: Hát ez micsoda beszéd?

Bandi: Én is hallottam, amint a pincér mon-

dotta. Az a bűcsi ott a közepén: félbarna cukorral, amaz pedig: langyos bűcsi csészében.

Pincér: Mit tetszik fogyasztani?

Burgundi: Ja. Nekem hozzon egy kapucint, a feleségemnek egy pohár tejet, a két gyereknek egy fehér kávét két csészébe. Mindent hozzávaló nélkül...

Bandi: Most kezdődik a spórolás.

Burgundi (A zsebéből cukrot, kenyeret vesz elő és kiosztja a szükséges mennyiséget és halkán ezt mondja): Ha otthon vacsorázunk, ugyanez fűtés, világítással még egyszer ennyibe került volna.

Burgundiné: Te egy lángész vagy. Ha nem volnánk a kávéházba, homlokunk csókolnánk.

Bandi: Mint a muzsa szokta a költőkkel...

Burgundi: Miután bebizonyítottam nektek, hogy a háboruban is lehet spórolni, fizetünk és megyünk.

Es megtörténik. Csakhamar hazaérkeznek. Odahaza a Mari szótfogadott és korán lefeküdt, a gyertyát azonban égve hagyta, amelynek következtében a szék, az ablakfüggöny, néhány ruhadarab összeégett és ha idejében haza nem érkeznek, talán az egész lakás-berendezés a tűz martalékaul esik.

Burgundiné (kétségbeesve): És te est nevesed takarékoságnak!

Vili: Ne busulj mamuci. Az a fő, hogy a Mari nem égett el. A háboruban sem sikerül mindig a hadvezér terve.

Bandi: De legalább megtanultuk, hogy lehet spórolni?...

(-gó.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Emelkednek az értékek a tőzsdén.

az ARADI KÖZLÖNY MEGJÁVÁSA.

Budapest, március 24.

A tőzsdén a hausse egyre jobban elharpózik és már teljesen általánosá lesz. A helyzet ma az, hogy jóformán egyetlen egy papir van, amely emelkedő tendenciát ne mutasson, illetve, amely en ne erie volna a béke előtti idők legmagasabb nivóját. Tekintettel arra, hogy bármily kedvező is a harotéri helyzet, még sincsenek normális viszonyok; ez a folytonos kurzusemelkedés igen természetesen visszaélésekre ad alkalmat.

Tegnap és ma a Rimarkurányítól kezdve egészen a Déli vasutig újból emelkedett minden papir: a Közuti, Városi, szénpapírok ép úgy javultak, mint ahogy a Hitel, Magyar Bank, a Letárámitóbank és a többi papírok is többet-keveset tellelé szöktek. Érdekes, hogy a börzén azt beszélék, hogy a Közuti kizárólag egyik nagybankunk vásároltatja, a melynek már jelentékeny kontingense volt birtokában a amely állítólag a részvény többséget meg akarja szerezni.

Beszélnék arról is, hogy a közel jövőben a Déli vasutat fogják intenzívebben keresni, miután a háborus konjunktura sokat lendített a társaságon. Általában csak arról hallani, hogy melyik papir mennyivel fog emelkedni és egyetlen részvényre sem fogják rá, hogy enni fog. A börze komolabb elemei meglehetősen aggodalommal kísérik a kurzusok folytonos javulását, amellyel a közönséget is mindjobban bevonják a játékba, annál is inkább, mert a bankok körlevélben értesítették összes ügyfeleiket arról, hogy a játék újra megkezdődött.

— A Magyar Bank és a Szikra R.t. Budapestről jelentik: Az ősz folyamán a Magyar Bank tudvalevőleg egyesítette a gyulafyárak fizetését és Szikra R.t. cím alatt kö-

pontosította őt gyulafyárának adminisztrációját. Eriesülésünk szerint az egyesített gyulafyárak fokozott tevékenységet fejtenek ki és nemcsak az adminisztrációs költségekben jelennek nagy megtakarítást az intézetnek, hanem az eddigi jövedelmeket tetemesen fokozták. A Szikra R.t.-nak már nincs közelebbi köze az osztrák gyulafakartellhez, hanem teljesen önállóan dolgozik.

— Varjassy Lajos dr. könyve a kiegyezésről. Varjassy Lajos dr.-nak, az aradi kereskedelmi és iparkamara főtitkárának ma megjelent 110 oldalas könyve a legaktuálisabb közgazdasági kérdést tárgyalja. Az Ausztriával kötendő kiegyezés ma egyenrangú fontosságu azzal a háborúval, amely határainkon túl szedi áldozatait. Az országnak a békekötés után való egész gazdasági fejlődése attól függ, hogy milyen kiegyezést kötünk a tesvár-állammal. A kiegyezésben már a háboru gazdasági eredményeivel is találkozunk kell, mert hiszen azért hozott Magyarország a már csaknem két év óta folyó küzdelemben olyan csodálatos pénz- és véráldozatot, azért pazaroltuk erőnket olyan példátlan bőkezűséggel, hogy elhárítsuk az ország naggyá fejlődése előtt toronyosult akadályokat. Varjassy Lajos dr. munkájában finom konturokkal mindez kifejezésre jut és visszatükröződik benne a nemzet ama vágya, hogy kiküszöböltessenek a legutóbbi kiegyezésben Ausztriának biztosított a mi gazdasági megszilárdításunkat gátoló kedvezmények. Az aradi kamara főtitkára eme könyvével megelőzi a szakírókat, mert erről a korszakos jelentőségű kérdéstről a két kormány között megindult tárgyalások ideje alatt ez az első jelentős munka, amely a nyilvánosság elé került. A széles alapokon felépült, rendkívüli tanulmányokat igénylő mű voltaképen a vidéki kereskedelmi és iparkamarák közös felterjesztése Harkányi János báró kereskedelmi miniszterhez. A vidéki kamarák decemberben Pozsonyban gyűlést tartottak és ott elfogadták az aradi kamara főtitkárának határozati javaslatát a kiegyezésről és megbízták az aradi kamarát, hogy ezen az alapon készítsen felterjesztést a kereskedelmi miniszterhez. Ez a felterjesztés — amely ma könyv alakban megjelent — kifejti, hogy az ország közgazdasági megerősödését az önálló vámterület biztosítja leghatékonyabb módon. Ha azonban ez nem volna megvalósítható, akkor részletesen felsorolja mindazokat a kívánalmakat, amelyek, ha teljesülnek, elősegítik Magyarország gazdasági fellendítését. Ez az álláspont kielégítheti az önálló vámterület híveit is, mert benne van annak megvalósítása is, amellyel pedig számolva a gazdasági közösség lehetőségével, a legprecízebben jelöli meg a közös vámterület alapján előrendő vívmányokat. E a könyv méltán sorakozik Varjassy dr.-nak a különböző európai kongresszusokon tartott előadásai mellé, amelyek nyomtatásban szintén megjelentek. Az aradi kamara főtitkárának a háborus gazdasági témákról írandó tanulmányai a közel jövőben gyarapodni fognak a valutakérdésről és a német—magyar—osztrák vámunióról megírandó könyveivel. A kiegyezésről szóló mű újabb bizonyossága annak, hogy Varjassy Lajos dr. már túlnőtt a vidéki kereteken és hogy ez a nagyra hivatott elme még sok örömet szerez sikereivel városának.

Halodent
Fog-Krém 90 Filler

APOLLO SZÍNHÁZ.

Cirkuszkirálynő.

Bemutatásra kerül 1916. március 25-én

Nagy amerikai szenzációs cirkusz attrakció.

41

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy rokkant katona. Hogy ügyében bármit is tehesünk, ahhoz az első feltétel az lenne, hogy nevét aláírta legyen a levélnek. Névtelenül küldött panaszokban semmit sem tehetünk. Mindamellet azt a tanácsot adjuk, hogy forduljon az aradi rokkant-gyámhoz: Bing Hugóhoz, akit a délelőtti órákban a Petőfi-utca sarkán lévő Bing-ház elsőemeletén megtalál.

H. József Ópálos. Panaszát elintézés céljából az igazgatósághoz küldöttük.

Az itthon maradt hős nótája. Nem találtuk közléshre alkalmasnak. Kevés a humor, de annál több helyesírási hiba.

Ignotus. A Passirschein históriája olyan régi mint az egész háború.

B. S. Odvas. A hadrakelt seregétől nehéz hazakérni az illetőt, azonban tessék a főszoftgábirói hivatalhoz fordulni, ott biztosan barátságosabban intézik el az ügyet. A kísérlet utóvégre is nem árt meg.

Deák. Apróhirdetésben nem válaszolunk ugyan, mert azért pénz jár, „jelligére” pedig nem lehet izenni, mert a jellegét egy l betűvel írják. Ezt egy felső kereskedelmi iskolai tanulónak tudni illenék. A küldeményt pedig azért nem használhatjuk, mert újságnál a legfontosabb dolog a gyorsaság. Napokkal utóbb nem lehet visszatérni az eseményekre.

Hegylakó. Sajnáljuk, a vers nem alkalmas a közlésre.

Feloldós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1916. március 25-én

Délután fél 4 órakor másodszor helyszíni

Onagysága ruhája.

Énekes játék.

Este 7/8 órakor rendez helyszíni

Cs. Békés.

Cigányprímás.

Operette 3 felvonásban.

57 éve

fennálló vegyeskereskedésem Ralmé-
réssel, ház és kerttel együtt

ELADÓ.

Ozv. Reich Naschné, Felsősimánd.

ADLER ANDOR és huga VILMA férjezett FÉNYES KÁLMÁNNÉ az
összrokonság fűvében is mélységes fájdalommal tudatják, hogy fivérük

Dr. ADLER IMRE

népfelkelő főorvos

a harctéren szerzett súlyos betegség következtében életének 44-ik évében
Budapesten elhunyt.

Halottunkat hazaszállítjuk és vasárnap folyó hó 26-án délután 3 órakor
temetjük el az aradi zsidó temető halottas házából.

Nyugodjék békében!

Kelt Arad, 1916. március hó 24-én.

Fényes Kálmán máv. felügyelő
sógora.

Fényes Boriska és Piroška,
hugai.

Fényes István,
Adler Tibor,
öccsei.

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Id. Müller József elhunytá alkalmából számosan kerestek fel bennünket részvétükkel, fogadják mindazok, akik együttérzésük kifejezésével bánatunkat enyhítették hálás köszönetünket és egyben nem rendelathatjuk el, hogy igaz nagyrabecsüléssel és hálával ne adózzunk az aradi Ipartestületnek és az Aradi Iparosok Első Betegsegélyző és temetkezési Egyesületének, amely testületileg jelent meg Id. Müller József végtisztességén.

A gyászoló Müller-család.

9881

APOLLO SZÍNHÁZ

1916. március 25-én, szombaton

A Nordisk Films Comp. ujdonsága

A szerelem- uzsorása

Dráma 4 felvonásban.

Főszerepben:

WIETH CLARA.

K. Deutsch Josefin
uj nőikalap divatterme
(Weitzer János-utca 11. szám, a főpostával szemben.)
Szives látogatására hozom a nagydímet

hölgyközönségnek, hogy ujonan nyílt divatter-
memben a legújabb berlini és bécsi nyári

NŐIKALAP MODELLEK

a legnagyobb választékban már megérkeztek.
Gyászkalapokban nagy raktár. Ala-

kitások gyorsan, izlésesen és
jutányosan eszközöltetnek. —
Ugyanott kézikönyvek és tanulóléányok jó
fizetéssel felvételnek.

Szives pártfogást kér

1525 **K. Deutsch Josefin.**

Deutsch Anna

Szabadság-tér 5-6. sz.

Ajánlja a tavaszi idényre leány- és fiu gyermekruha divattermékét.

Gyermekkabátok a legújabb divat szerint, izléses kivitelben készülnek.

MEGHODÍTOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD
LÁTHATÓ IRÁSU
ÍRÓGÉP

Ziffer és Hollós

Weitzer János-u. 11. (főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írású amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és Edison-téle diktálógép,

„Procentó” kamatszámoló és több rendszerű számológép.

Üzemkellék

az összes rendszerű írószámoló- és sokszorosító-

géphez, oszakis elsőrendű minőségben.

COPYNG OFFICE

írású és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

minden rendszerű író- sokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban jótállás mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönözése.

AMERIKAI IRODABUTOR.

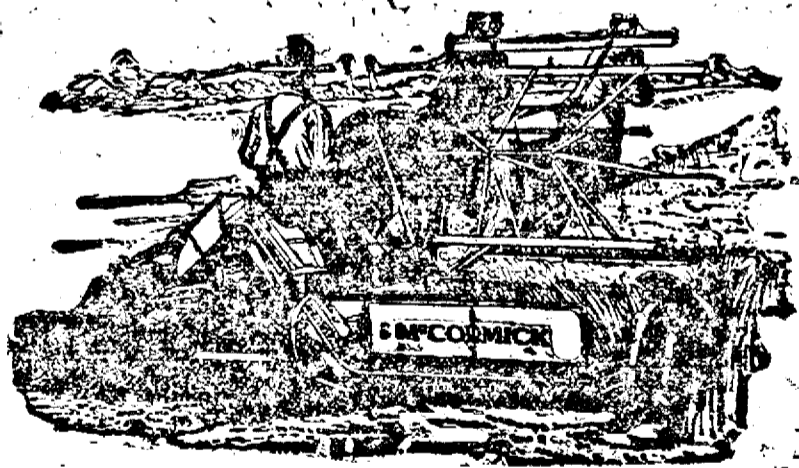
Gyors- és gépiró szaktanfolyam.

Kovács Soma és Társa Arad

gép-, szőlőszeti- és műszaki áruk gyári raktára.

Tengeri ültető.

Fűkaszázó, marokrakó, kőekütő aratógép raktáron.

Legjobb permetezők.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. s. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezeltem betegségeket, oghozás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás után.) Aranyhidak, aranykoronák, mundenemmi: kaucsuk fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (piombák), mérsékelt díj- szabás mellett készíttetnek. Bocses partfogását kéve tisztelettel **Mohr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. a. 2-7-ig. Vidéklak 24 órában belüli kielegítettnek. 1271

Burgonya

szép, egészséges nagyban és kicsinyben kapható

Weisz Dávid és Fia cégnél

Aradon, Kossuth-utca 62. szám

Használt ólom megvételre kerestetik.

Apró hirdetések.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Ebédli berendezés

kévsé használt áthelyezés miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1820

Hátasó

barna kanca, 6 éves, körülbelül 170 cm. magas, hibátlan, 1 1/2 évig a harcolásra volt, jól belovagoiva eladó. Fehér Kereszt szálloda 87. 1619

Tárosás boronát

megvételre keresek. Ajánlatot kérek Sipos Arad, Boros Beni-tér 3. szám. 1576

Kékkő

olcsón pótolható Cuprin permező anyaggal beszerezhető, Kovács Soma és Társánál, Aradon. 1616

Résgallé olcsón

pótolható a vegyileg kipróbált „Turul” permitt, mely szőlőmoly, peronoszpóra, harnyó és rovar irtásra a legjobb 200 liter vízhez egy doboz K. 3.20 elegendő. Legkisebb megrendelés 5 kg. postacsomagban küldi utánvétellel „Permitt” művek Budapest VII. Elemér-utca 38. Vissont eladóknak jutalék. 1607

Hering
5-600 as hordószámra kapható Reisz József-nél Alsósimánd. 1608

Módern, finom és olcsó
levélpapírost Pichlernél Szabadságtér 1. kaphat. 611

Kerékpár

jókarban levő megvételre kerestetik. Losonczy Lajos, Szabadságtér 1. 1690

Hópehely

burgonya kapható nagyban és kicsinyben Herbstein C. Izsákereskedőnél, Boczkó-utca. 1591

Tavaszi divatalbum

kosztüm, ruha, blous, pongyola és gyermekdivat, 100 modell. Kapható 2.50 kor. Kniszter I. és Társa „Minerva” könyvkereskedésében, Dobó-utca 1., Ferenc-téri polgári finiskola mellett. 1061

Veszek

a legmagasabb árrban traktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhákat, valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignác, ruhakereskedő Arad, Szentpál-u. 12. szám. 229

„Eos”

színes és lack cipőtisztító 76 fillér. Geoha patent sámsa párja 3 kor. Cipőtisztító, Andrassy-tér 22. 161

Új butorhittel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön és részletfizetésre szállítok Garai Károly bej. cég butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 918

Az Aradi és Oszani Egyesült Vasutak borosjenői és apátfalvai kerítészeiben a legjobb minőségű, lajtiszta, erős példányu, alacsony és magas törzsű rózsafák, különböző gyümölcsfa csemeték és üveg-házi növények szállítása megkezdődött. Mérsékelt árak mellett megrendelések elfogadhatók ACSEV. külön birtok-kezelésűnél ACSEV-palota, József főherceg-ut 22. szám. 1086

Április 1.

az új évnegyed kezdete közeledik!

Es alkalomból értesitem Arad újságírók közönségét, hogy helyben, a Zrínyi-utcában levő hírlap-irodám, melyet „Az Est boy-vállalat, hírlap- és hirdetési iroda” címen vezetek, felvesz

előfizetést és hirdetést

az összes magyar- és külföldi lapok részére. Bármilyen magyar, vagy külföldi könyvet raktáron tart, illetve a legrövidebb idő alatt meghozat. — A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri:

BARNA BELA,
„Az Est” főbizományosa. Az ált. beszerz. r. i. bizományosa. — Telefon 398. sz.

VETO

szabadalmazott szőlőmoly és lisztharmat irtószer

közönséges permelezővel, több évi elfemert sikeres védekezés.

100 ltr. vízhez 1 ltr. Veto 3 K. Előzetes fizetés, hordó vagy üveg beküldés és megrendelés:

Messzer Arminnál,
Pankota. 1612

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos
órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadságtér.
Telefon 964.

Az „Aradi Kereskedők Köre” helyeszközi osztálya.

azonnali belépésre keres:

helybell és vidéki cégek részére több rőfő, fűszer, vas, rövidáru és vegyes szakmabell fiatal segédet, több tanoncot, valamint végre helybell elsőrendű fűszer- és csemegetzlet részére gyakorlott irodistanót.

Ajánlatok:
több hadmentes vegyes szakmabell segédet és több kezdő irodistanót. Ajánlatok fenti címre küldendők. Csak válaszlellyel ellátott levelekre válaszolunk.

Az Aradi Kereskedők Köre helyeszközi osztály igazgatsága.
483

Leányinternátus

József főherceg-ut 10. sz. I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:
Stern Ilonka,
okl. tanítónő. 2027

Matteine-féle patkány- és egérintás

új eljárás szerint. Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintószert. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintószert bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine”
vegyészeti laboratórium
Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 211

Keresek

vegyeskereskedésem részére

tanulót.

Feltételek: teljes ellátás és ruházás.

Ajánlatok:
Leipnicker K. és Társa
céghez KONOP. 1613

Meghívó.

Az Első Aradi Sertéshizlaltó Részvénytársaság

1916. évi április hó 9-én délelőtt 11 órakor az „Aradmegyei Takarékpénztár” helyiségében tartja

VI-ik évi rendes közgyűlést,

melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívattak.

A részvények az alapszabályok 9. §-a értelmében 3 nappal a közgyűlés előtt a társaság pénztáránaál vagy valamely aradi pénztáránaál letétbe helyezendők.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az évi jelentés, az 1915. évi mérleg és a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, mérleg megállapítása, határozat a nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása.
3. 3 felügyelő-bizottsági tag és 1 póttag megválasztása 3 évre.
4. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása 3 évre.
5. Részvényesek esetleges indítványai. 1611

Arad, 1916. március hó 20-án.

Az igazgatóság.

Zárszámadásaink a közgyűlés előtt 8 napon belül vállalatunk irodájában betekinthetők, azonkívül az „Aradi Közlönyben” közzétételre.

*) Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvényesek által előterjesztett indítványok csak akkor tárgyalhatók, ha a közgyűlés megtartását legalább 14 nappal megelőzőleg az igazgatóságnál írásban benyújtattak.

Vagyon **Mérlegszámla 1915. december hó 31-én.** Tether

Pénztárkészlet	631571	Részvénytőke	400000
Beruházások:		Tartalékalap	12000
telek	24745	Értékpapírok és értéktárgyak	
épületek	432831	álhozott 1914. évről ...	52370
gépek és berendezések	200826	1915. évi hozzájárulás	38600
iparvagyomány	10481	Tisztségviselői végkielégítési alapja	37191
hizlaldai felszerelések	30777	Elfogadványok	114000
Felszerelések és leltári tárgyak	9478	Hitelezők folyószámlán	471158
Adóssok folyószámlán	438441	1914. évi nyereség áhozott	5633
Arakészletek	792163	1915. évi nyereség ...	2796
Anyagok	6900		
Értékpapírok	28950		
Összesen	1000000		
Összesen	30731		
Összesen	2118442		2118442

Arad, 1915. december hó 31-én.

- Könyvelésért:
Vámos Anta', s. k. vezérigazgató.
- Kintzig János, s. k. ig. elnök.
Gutzjahr Mihály, s. k. ig. tag.
Ritter Imre, s. k. ig. tag.
Fodor Gyula, s. k. f. ü. b. tag.
- Nemess Géza, s. k. ig. tag.
Vásárhelyi J. Zsef, s. k. ig. tag.
Isiványfi Béta, s. k. f. ü. p. elnök.
- Récsey Miklós, s. k. ig. tag.
Vörös Henrik s. k. ig. tag.
ifj. Tenner Lajos, s. k. f. ü. b. tag.
- Arad, 1916. március hó 4-én.

„Hungária“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság.

Részvényjegyzési felhívás.

A „Hungária“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság 1912. december hó 22-én megtartott III. évi rendes közgyűlésén az alaptőke felemelését elhatározta. Ennek végrehajtásaképen a részvénytársaság 1916. évi március hó 23-án tartott rendkívüli közgyűlése a 2.200,000 korona részvénytőkének további 2.200,000 koronával 4.400,000 koronára leendő felemelését, illetve 4400 darab 500 korona névértékű új részvény kibocsátását elhatározta és ennek a határozatnak végrehajtásával az igazgatóságot megbizta.

Az 1916. március hó 23-án megtartott rendkívüli közgyűlésen tudomásul vett azon igazgatósági bejelentés folytán, hogy az új 2.200,000 korona részvénytőkéből jelen jegyzési feltételek mellett 1.100,000 korona, valamint a részvényesek részére fentartott elővételi jog nem gyakorlása folytán megmaradt részvények jegyzése és befizetése már biztosítva van, — a rendkívüli közgyűlés határozata folytán a többi 2200 darab 500 korona névértékű részvényt a következő feltételek és módok mellett ajánljuk fel átvételre és jegyzésre első sorban a régi részvények birtokosainak.

1. Minden részvényes két régi részvény alapján egy új részvény jegyzésére jogosult, mely igényét az elővételi jog gyakorlásával biztosíthatja.

Minden az igény gyakorlása alkalmával lebélyegzés végett bemutatandó két régi részvény alapján, tehát egy új részvényre gyakorolható az elővétel. Fél részvényeket a társaság nem bocsát ki.

2. Az elővételi jog gyakorlása végett a részvények az Aradmegyei Takarékpénztár pénztáránál Aradon bemutatandók és az a körülmény, hogy a bemutatott részvények alapján az elővételi jog érvényesítve lett, a részvények lebélyegzésével („Elővételi jog 1916. gyakorolva.“) állapítatik meg.

3. Az elővételi jog 1916. március hó 24-től kezdve 1916. évi április hó 6. napjáig bezárólag érvényesítendő. Az a részvényes, aki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti elővételi jogát. A részvényjegyzési zárhatárnap 1916. évi április hó 6. napja bezárólag.

4. A részvények kibocsátási árfolyamát a közgyűlés határozatához képest részvényenként 500 koronában és 5 korona bélyegilletékben állapítjuk meg.

5. A befizetések következő határidőkben teljesítendőek:

a) Az elővételi jog gyakorlása, illetve a részvényjegyzés alkalmával 30%, vagyis ... .. 150 korona és 5 korona bélyegilleték;

b) 70%, vagyis ... .. 350 korona legkésőbb 1917. évi szeptember hó 30-ig, mely hátraléknak mily részletekben és mily határidők alatt leendő befizetését a közgyűlés felhatalmazása alapján az igazgatóság fogja megállapítani és alapszabályszerűleg közzé tenni.

Minden befizetett részlet után a közzétett befizetési határidő utolsó napjától 1917. évi szeptember hó 30-ig 5% kamattal fog részvényenként megtéríteni.

Ha valamelyik részlet a kitűzött határidő alatt be nem fizetetik, úgy a késedelmes részvényes az elmulasztott időre köteles 6% késedelmi kamatot fizetni.

Az új részvények osztalékban először az 1917. október 1-én kezdődő üzletévre eső nyereségből részesülnek. Ennek folytán az új részvényeket jegyző részvényesek, kik jegyzett részvényeiket teljes összegükben és járulékaikkal befizették, — a részvényeseket megillető összes jogokat 1917. évi október hó 1-től kezdődőleg gyakorolhatják.

6. Amennyiben az új részvénytőke hátralékos 70%-át az igazgatóság 1916. évi szeptember 30-ig bekövetelné, úgy az új részvények után a részvényesek már 1916. évi október hó 1-től kezdődőleg lépnek a részvényeseket megillető összes jogokba és a régi részvényesekkel egyformán részesednek az 1916/1917. üzletév eredményében, mely esetben azonban 1916. évi szeptember 30-ától kezdve megszűnik a részvényekre befizetett összeg után az 5. pont szerinti 5%-os kamatoztatás.

7. Az egyes befizetések ideiglenes elismervényeken igazoltatnak. Azon ideiglenes elismervények számai, melyekre az összes befizetések az azokra kitűzött véghatárnapig nem lettek teljesítve, az alapszabályok szerinti hirdetményben háromszor közzétételnek és ha a hirdetmény harmadik közzétételétől számított négy hét alatt a fizetések nem pótolhatók, a késedelmes részvényes elveszti az elővételi és részvényjegyzéssel nyert jogait, az illető részvény semmisnek nyilvánítatik és a már teljesített befizetések az illető részvénynek semmisnek nyilvánítása mellett a tartalékalap javára fordíthatók és az igazgatóság az alapszabályok 7. §. értelmében feljogosítottatik, hogy az ezen megsemmisített részvények helyett kibocsátandó új részvényeket szabad kézből értékesítse, de nem a névértéken alól. E mellett fenmarad a társaságnak az a joga, hogy a mennyiben az illető részvényre 50% még befizetve nem lett, a részvény 50%-áig még hiányzó összeget az aláírótól bíróság útján követelhesse.

8. Valamennyi részlet, a bélyegilleték, kamatok és esetleges késedelmi kamatok lefizetése után az ideiglenes elismervények az igazgatóság által közzéteendő időponttól kezdve új részvényekkel cserélhetők fel.

9. A részvényjegyzők kötelezik magukat arra, hogy az igazgatóság által bekövetelendő további részletek befizetését az esetleg ezután kibocsátandó kormányrendeletekben a fizetésekre netán halasztásokat engedélyező rendelkezésekre való tekintetbe és igénybevétele nélkül teljesíteni fogják.

Arad, 1916. évi március hó 24-én.

A „Hungária“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság
Igazgatósága.